

Ansip kardab töötuid noori

Kirikuõpetaja Villu
Jürjo:
Õige eestlane hääletab
Keskerakonna poolt
Lk 4

Laine Jänes intriigitseb
ERSO-ga
Lk 3

Vene professor Boriss
Kovaljov arutleb kollabo-
ratsionismi üle
Lk 6

Psühhoterror Tõnu
Trubetsky vastu
Lk 11

Ansip, anna noortele tööd!

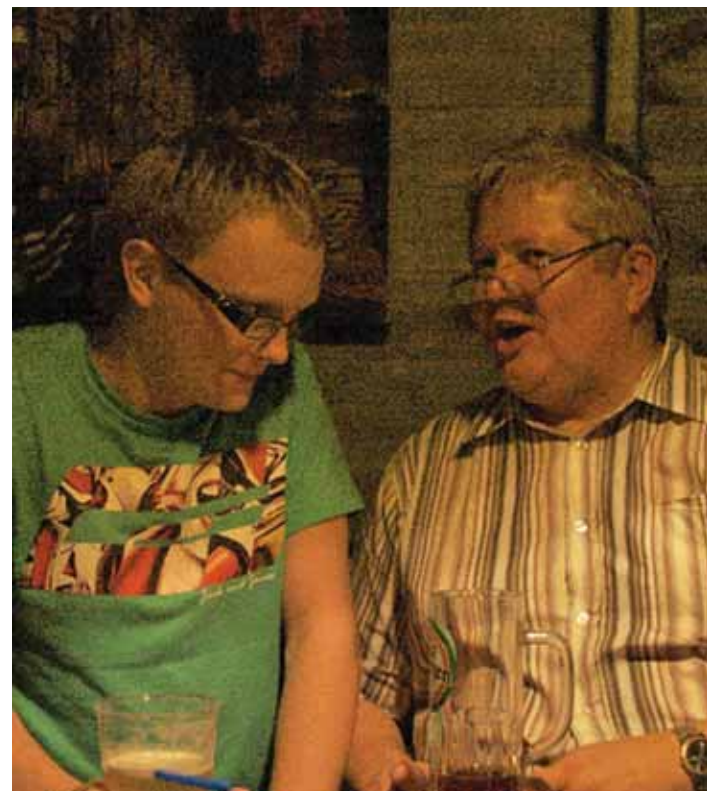
Foto: Indrek Veiserik

Loe lk 3

Ministrid pidasid Narvas orgiat

Ajalehe KesKus peatoimetaja Juku-Kalle Raid esitleb oma Facebooki kontol justiitsminister Rein Langi (Reform) ja siseminister Marko Pomerantsi (IRL) Narvas-käiku ja sellele järgnenud orgiat. Noormees, kes juuresolevatel fotodel ministrihärade kõrval istub, pole Kn-i toime-tusele teada. Juku-Kalle ise nimetab teda "mingiks IRL-i vene jobuks".

Fotosid järgnenud
joomingust vaata lk 4.

Juhtkiri

Riigikogus algas uus kooliaasta

TOOMAS VAREK

Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni aseesimees

Koolilapsed alustasid äsja uut kooliaastat. Mõnel oli tegemist esimese kohtumisega koolimajas oma klassijuhatajaga, kuid paljude jaoks oli järjekordne algus korduv sündmus, millest on aastate jooksul saanud sügise lahutamatu osa.

Mina olen Riigikogu töös osalenud kolm koosseisu. Kui võrrelda seda koolieluga, siis on mul justkui läbitud algkool, põhikool ja sel sügisel algab gümnaasiumi viimane poolaasta. Naljaga pooleks öeldes: paras aeg mõelda lõpueksamite ning ülikooli peale.

Õnneks või kahjuks Riigikogu koosseisu lõpus eksameid ei sooritata, kuid sobilik on ikka teha toimunust kokkuvõtteid.

Elu Eestis on oluliselt raskemaks läinud. Viimase kahe aasta jooksul on majanduskasv olnud negatiivse trendiga ehk tegemist on olnud majanduslangusega. Kahju, et valitsus on majanduslanguse põhikoorumuse asetanud eelkõige väiksema sissetulekuga inimeste õlgadele. Kuidas muidu seletada käibemaksu-, maagaasiaktsiisi- ja kütuseaktsiisi tõusu? Kõik need kaudsete maksude tõusud on kinni maksnud inimesed oma rahakotist. Käibemaksu tõusu mõju näeme igal poeskäigul oma ostutšekil.

Maagaasiaktsiisi suurenemist näeme talvistel kütetarvetel. Kütuseaktsiisi tõusu mõju tunne kõik, olenemata sellest, kas omame autot või mitte, sest aktsiisi tõus tõstis transpordikulusid ning need on sisse arvestatud iga kauba või toote hinnasse.

Eesti on majanduskriisi üle elanud suurelt jaolt tänu Euroopa Liidu struktuuritoetustele, mitte valitsuse tegevusele. Valitsuse tegevus on igati vähendanud sisetarbimist ning seetõttu ka maksude laekumist. Tänu struktuuritoetustele on üldse viimastel aastatel Eestis investeeritud projektidesse. Meile eraldati aastatel 2004–2006 Euroopa Liidu struktuurifondidest ja Ühtekuuluvusfondist vahendeid 12,5 miljardi krooni ulatuses. Aastatel 2007–2013 on Eestile ette nähtud kasutamiseks struktuuritoetusi 53,3 miljardi krooni ulatuses, millest toetuse saajatele tehakse väljamakseid 2015. aasta lõpuni. Hetkeks on sellest kohustusi võetud 71% ulatuses ning väljamakseid tehtud 20% ulatuses.

Seega on alust arvata, et Euroopa Liidu praeguse eelarveperioodiga ette nähtud raha saab enne perioodi lõppu otsa. Iseenesest on seda õige kasutada just nüüd, kuna see stimuleerib tarbimist. Kuid mida me teeme 2012. ja 2013. aastal? Tulevikku silmas pidades on veelgi olulisem mõelda sellele, et mis saab Eestist siis, kui muutume toetuse saajatest toetuse andjateks.

Huvitav päevakorda kerkinud teema on ka laenu ja reservid. Valitsusel on plaan võtta defitsiidis riigieelarve täitmiseks ning investeringuteks tuleval aastal laenu kuni kümme miljardit krooni.

Samas teatas IRL-i esimees Mart Laar eelmisel nädalal, et peab vajalikuks kirjutada eelarvesse põhimõtte, mille kohaselt peab üldvalitsuse eelarve printsiibina olema tasakaalus ilma laenuuludeta. Ilmselt on siin tegemist lihtsalt valimispropagandaga. Laenu ei ole iseenesest halb mõte, kuid seda oleks ju võinud võtta ka varem. Mida aga ei tohi teha, on laenust jooksvate kulude katmine. Näib aga, et just seda valitsus varsti ilmselt teeb.

Erakorralises pensionireservis oli 31. detsembril 2007. aastal 6,1 miljardit krooni. Täna on sellest saanud Ansipi valitsuse juhtimisel täpselt ümmargune null. Seejuures 31. mail 2010 oli reservis veel 250 miljonit krooni ja kuu aega hiljem puhus seal vaid tuul. Ei tahaks mõelda, milline oleks olukord, kui Keskerakonna valitsuses oleks 2006–2007 ei oleks pidevalt reservidesse raha suunatud.

Kui abiturientidel on riigieksamid, mis annavad tema teadmiste hinnangu, siis Riigikogu liikmete tegevusele antakse hinnang valimistel. Seal saab rahvas öelda, kas prioriteediks peavadki olema positiivsed numbrid paberitel või elanikkonna heaolu reaalne kasv. Alati on olemas alternatiiv. Kui öeldakse, et seda ei ole, siis kas alternatiivi ei osata, ei taheta või ei suudeta otsida.

Täna on valitsusele pakub alternatiivi Keskerakond. Meie usume endiselt, et inimene on olulisem kui number paberil. Meeldib see kellelegi või mitte, kuid fakt on, et alati, kui Keskerakond on võimul olnud, on Eestil ka hästi läinud.

KESKMÕTE:

Erakorralises pensionireservis oli 31. detsembril 2007. aastal 6,1 miljardit krooni. Täna on sellest Ansipi valitsuse juhtimisel täpselt ümmargune null.

nädala nupud

Eesti ettevõtted ei ela kriise üle

Kuigi ettevõtted tulid majanduskriisiga toime, ei teinud nad siiski ära vajalikke struktureid muutusi, märkis Nordea Panga tegevjuht Vahur Kraft uudisteportaali Delfi vahendusel. Ta tõdes, et ettevõtted suutsid majanduskriisiga hästi hakkama saada – eriti need, kel olid puhvrid.

“Kui me kriisi ajal rääkisime, et kriis justkui peaks andma põhjuse struktuurseteks muutusteks, siis seda ei ole toimunud,” rääkis Kraft. Ettevõtted oleksid pidanud oma tegevust diversifitseerima, ehk siis vaatama, millised on kriisides suhteliselt vastupidavamad valdkonnad, ja toimetama nende valdkondadega. Tööjõu puhul on oluline oma inimesi hoida ja neisse investeerida.

Kesknädala hinnangul näib Kraft, kuigi seda otse välja ütle mata, olevat mures, et võimaliku uue globaalse majanduskriisi saabudes tabab Eestit uus pankrottide ja koondamiste laine, kuna vajalikud struktuursete muudatused jäid tegemata. Eesti majandus sarnaneb liivalossiga – kuni päike paistab, on kõik hästi, suuremate lainete korral tuleb aga juurde uusi tuhandeid töötuid. Kuigi lehtedest ja majandusanalüütikutelt kostab üha enam rõõmurõkatusi, justkui saaks meie majandus liikuda vaid ülesmäge, on mujal maailmas prognoosid pessimistlikumad. Majandusteadlane Nouriel Roubini ennustas, et lähiajal võib hävida kuni 400 USA pank. Prantsusmaa suurpanga *Société Générale* analüütikutel on väitnud, et maailma rahaturgudel algab varsti tõeline “veresaun”.

Eesti avatud ja ultraliberaalset majandust arvatakse peaksid meie ettevõtted tegelema praegu struktuursete ümberkorraldustega ja tagala kindlustamisega, mitte silmaklapid peas uute kasumite poole tormama.

Kõrge looduskaitsejuht sunniti salaküttimise eest lahkuma

“Eelmisel nädalal lahkuma sunnitud kõrge looduskaitsejuht tundis end oma valdustes nii kindlalt, et pidas loodusesõprade silme all rahvuspargis jahti,” kirjeldas 9. septembri Maaleht ametist lahkuma sunnitud Kaido Kansi (pildil) saatust ja tegevust Keskkonnaameti Pärnu–Viljandi regiooni juhatajana.

Salaküttimine leidis aset Soomaa rahvuspargis ühel maikuu õhtupoolikul. Läheduses viibinud kaks Belgia loodusesõpra olid šokeeritud püssi paukumisest lindude ja loomade sigimise ajal ning koguni pildistasid mööda jõeluhuta tormavat kütti ja lähedusse pargitud autot. Rahvuspargi töötajad tundsid pildidel ära oma kõrgeima ülemuse Kaido Kansi.

Pärnu Postimehe 31. augusti artiklis teatatakse, et Keskkonnaameti peadirektor Andres Onemar kirjutas samal päeval alla käskkirja Kaido Kansi ametist vabastamiseks, sest mehe vastu oli algatatud kaks väärteomenetlust. “Otsus vabastada Kaido Kansi ei tulnud kergelt,” ütles ajalehele Andres Onemar, kes kuulub Reformierakonda alates 3. aprillist 2001 (artiklis parteilisi seoseid ei mainita).

Rahvaliitu astus Kansi 12. veebruaril 2008. Eelmisel kohalikel valimistel kandideeris ta Viljandi linnavolikokku Reformierakonna nimekirjas ning kogus 22 häält. Ilmselt andis see talle karistatuse tunde, ja looduskaitsest järelevalvajast endast sai salakütt ehk looduse hävitaja. Taas tõuseb igivana küsimus: kes valvab valvurit? Või kes valvab korruptsiooni valvureid?

Tüüpiliselt Ekspressi Grupp kuuluva meediale ei mainita Maalehe artiklis salaküti reformierakondlikku tausta.

Reformierakondlasest Rae vallavanem uues skandaalis

Reformierakondlasest Rae vallavanem Veigo Gutmann on sattunud uude, seekord korruptsiooniskandaali. Põhja politseiprefektuur kahtlustab teda ja abivallavanemat Meelis Kasemaa toimingupiirangu rikkumises, vahendab Eesti Ekspressi netiväljaanne. Kahtlustuse kohaselt osalesid Gutmann ja Kasemaa 2007. aastal Rae vallas Lehmja külas asuvate kinnistute detailplaneeringutega seonduvates otsustusprotsessides, varjates samal ajal oma varalisi huve seoses nende kinnistutega. Eelmisel neljapäeval käis politsei Rae vallas, kus toimusid läbiotsimised kahtlustatavate töö- ja eluruumides. Eesmärk oli koguda täiendavat tõendusmaterjali. Kriminaalasja menetletakse karistusadustiku toimingupiirangu rikkumist käsitleva paragrahvi alusel, mis näeb karistusena ette rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistuse. Kriminaalasja menetleb Põhja prefektuuri korruptsioonikuritegude talitus, uurimist juhhib Põhja ringkonnaprokuratuur.

Loe lisaks 25. augusti ja 8. septembri Kesknädalast Veigo Gutmanni ebasüüdsast käitumisest ja tema poja viinavargusest.

HIIBUSE NÄDAL

ÕHUS ON TUNDA VALIMISTE LÄHENEMIST

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,

Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717

Toimetajad: 6 274 573

6 274 571

6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta.

Kesknädalas ilmunud artiklid

väljendavad nende autorite arvamust,

mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja:

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikatoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Politsei ajas noored Stenbocki maja eest minema

Möödunud kolmapäeval kogunesid kesknõored meeleavaldusele, et juhtida valitsuse tähelepanu noorte töötusele. Meeleavalduse korraldaja esitas 8. septembri hommikul Põhja politseiprefektuurile avaliku ürituse registreerimise avalduse, kus oli kirjas piketi toimumise aeg ja koht. Mõni tund hiljem anti korraldajale teada meeleavalduse registreeritusest.

Ometi ajas Stenbocki majast väljunud ebaviisakas ja ärritunud politseivormis ametnik kesknõored minema. Tema sõnul polevat meeleavalduseks luba. Hiljem ta täpsustas: kui luba on kuskil, siis kindlasti mitte tänaseks! Kaks tundi pärast vahejuhtumit Stenbocki maja ees teatati, et meeleavalduse registreerimisel juhtus viga – ametnik oli sisestanud kuupäeva valesti. Juhtunust šokeeritud Keskerakonna Noortekogu juhatus plaanib esitada Stenbocki maja valve vastu kaebuse.

Politseinik muutus sõjakaks

“Arvatavasti sai too ametnik majast selge korralduse

kesknõored jõumeetoditega minema ajada, kuna meie päralt jõudes oli politseinik viisaka ning muheda olemisega, pärast majaskäiku aga väga sõjakas,” rääkis Noortekogu esimees Raivo Tammus. Juhul kui tegemist oli ametniku näpuveaga, tulnuks võimuesindajatel kesknõorte ees vabandada. Tõenäoliselt võis kesknõorte Stenbocki maja eest minemakihutamise eesmärk olla nende alandamine, lootes, et edaspidi noorte ind ja meelekindlus avalikke proteste korraldada vaibuvad. Meeleavalduse ootamatu laialiajamine piirab sõnavabadust. Selle asemel, et noortega avalikult diskuteerida töötuse üle, lasi Ansipi valitsus

noored „oma valdustest“ minema ajada. Milline argpükslik käitumine! Samal ajal vooris Stenbocki maja uksest sisse-välja olulisi ametnikke. Noortele jäi mulje, et hoones võis toimuda mõni üritus, mille puhul noorte töötuse probleemi meenutamine oli peaministrile vastukarva.

Noori töötuid palju

Valitsuse ükskõiksus ja tegevusetus noorte töötuse suhtes on silmatorkavalt küüniline. Euroopa Statistikaameti andmetel on kuni 25-aastaste töötute määr Eestis 37,2 protsenti. Eesti on selle näitajaga Euroopas esirinnas, jäädes alla vaid Hispaaniale ja Lätile. Euroala keskmine noorte töötute määr oli teises kvartalis 19,6% ja Euroopa 27 liikmesriigi sama näitaja 20,2%. Kõige madalam määr (8,1%) oli Hollandis. Eesti oli teises kvartalis tegelikult ka kolme kõige kõrgema töötusemääraga riigi seas (18,6%), eespool olid samuti Hispaania (20,3%) ja Läti

Stenbocki maja eest minema aetud noored Riigikogu ees politseile aru andmas. Foto: Indrek Veiserik

(20,1%). USA ja Jaapani töötusemäärad olid vastavalt 9,5% ja 5,2%. (Allikas: Postimees). Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) andmeil tõusis

noorte töötus maailmas möödunud aastal rekordilise 81 miljonini, luues võimaluse nn kadunud põlvkonna tekkeks. ILO raporti kohaselt kasvas

noorte töötus kaks korda kiiremini kui täiskasvanuil. **Indrek Veiserik,** Keskerakonna Noortekogu pressiteade

Nu, Zajats, pogodi!

Harjumuspäraselt tumm peavoolumeedia ei paku adekvaatseid analüüse Kultuuriministeeriumi ja ERSO vahel lahvatatud suurest lahingust. Kuigi teema vääriks päevalehtede esikülgi, kustub vääritu tüli kajastamine peamiselt Delfi ja Postimehe veebi, sealgi tagasihoidlikult alumistes servadesse. Aga skandaal, mis põhjustatud ühtaegu küündimatust juhtimisest ja rahapuudusest kui ka loomulikult poliitikat, on suur.

KESKNÄDALA kommentaar

Õigemini käib vastastikku lakude andmine mitte ministeeriumi, vaid reformierakondlastest kultuuriministri Laine Jänes ja muusikaelu juhtide vahel. Igaüks on oma poole valinud – kaasatud on nii maailmakorüfee Neeme Järvi kui ka kohalikud kuulsused: ERSO direktor Andres Siitan, Tõnu Kaljuste, Neeme Järvi ametlik esindaja Eestis (tülga seoses juba endine) Sirje Endre, Aivar Mäe, Paavo Nõgene, Andres Mustonen, Filharmoonia Kammerkoori direktor Anneli Unt ...

Reformierakonna jaoks puid-padi

Kõikalgas Siitani avalikust kirjast ministriks, mis sisaldas ilmselget muret meie esindusorkestri halva tervise pärast ja mille avaldas Postimehe veeb ning mida refereeris Delfi. Kirjas kurtis Siitan, et tal ei õnnestu ministriga kuidagi kokku saada.

„Kultuuriminister Laine Jänesel võib nüüd tekkida soov minust vabaneda, samas loodan, et manipuleerimise ja ähvardamise aeg poliitikas on lõppenud,” ütleb ministri sahemendist avalikus kirjas karmide sõnadega kritiseerinud ERSO direktor Andres Siitan hiljem.

„Siitani kirjeldatud situatsioonid on liigagi tuttavad, et

arvata, et ta need on välja mõelnud. Jänes võib rahulikult valetada viiele inimesele sama raha lubades ja lõpuks nad üksteisega tülli ajada ja ise süütusest, õrna ja head naisministrit mängida,“ kirjutab end „kõrvalseisjaks“ tituleerinud teadlik netikommentaator, millele teine lisab: „See kõik on tühi asi. Mingi ERSO /.../ või muu selline puid-padi on Reformierakonna jaoks kõõm. Oluline on ainult Emor. Kuni Emor töötab ilma „juhtimisvigadeta“, on Reformierakond endiselt maailma kõige populaarsem erakond.“

Äpardunud kõik Reformi-ministrid

Neeme Järvi tuleb lõpuks kodumaale, et viia meie muusika oma kuulsa nime lainel maailma, pakkuda ehk ka meie interpretidele praegusest väärikamat elu (et nad ei saaks mitu korda vähem palka kui ametikaaslased arenenud riikides ega kipuks seetõttu piiri taha!), esitab oma tegevusviisid ja ettepanekud, mispeale selgub, et minister keerab kokku paraja käki, nii et terve muusikamaailm käärib!

Nu pogodi, Zajats!

Või millal enne on Reformierakond kultuuri juhtimisega hakkama saanud? Endise reformisti Signe Kivi ministriajal haihtus Kultuurkapitalist 8 miljonit, nii et minister kuulis kadunukesest alles aasta hil-

jem. No tõesti ei pane tähele – see nüüd Reformi jaoks mõni raha...

Margus Allikmaa oli küll tubli organisaator, aga ega miski tema ministriajal väga särav ju ei olnud, kui välja arvata Sakala Keskuse lammutamise algatamine ja hiljem selle Keskerakonna süüks ajamine. Pigem oli Allikmaa puhul tegu pinna ettevalmistamisega järgmiseks oravahüppeks – Rahvusringhäälingu juhiks, mis on õigupoolest suurim korruptsioon riigis: kui maksumaksja meedia teenib vaid võimu huve; kui saatejuhud ja isegi intervjuueeritavad on poliitiliselt määratletavad, tagades üldjuhul valitsuserakondade positsioonide kindlustamise. Kuni ülimalt ilguseni välja – viimati näiteks 12. septembri Aktuaalne Kaamera, kus purjus Isamaaliidu toetajad panid keskerakonnastunud Tõnu Trubetsky kallal toime avaliku vaimse vägivaldaakti. Ja seda tunustab riigi esinduslikem uudistesaaed!

Allikmaa kõntsaaiber on see igatahes. Kas Ringhäälingunõukogus pole tõesti ühtki inimest, kes toimunu üles võtaks? Kultuuriminister Jänes toimetab ja toimetab vaikselt, kuni nägime teda trüggimas laulupeo dirigendipulti. See jääb laulupidude ajaloos meelde piinliku vahe-

palana – isegi nõukogude ajal ei kippunud ükski püüdlik poliitkommunist koore juhatama!

Ning lõpuks viimane mitte enam apsakas, vaid lausblamaaz – muusikud võtavad ministriproua kollektiivselt pihtide vahele. Eks näis, kes peale jääb, võim või õigus. Kesknädal on kindlalt kultuurirahva ja mitte intriigitseva ministri poolt.

Fotomontaazh: Kesknädal

Andres Siitan jänesega.

Umbne prokuratuur vajab tuulutamist

8. septembri „Pealtnägija“ käis nagu kass ümber palava pudru – räägiti Viru tänaval turistide rappivatest taskuvarastest ja Saaremaal ebaseadusliku vähipüügiga tegelevatest Leisi valla kaabakatest. Kärmas viskas õhku vastuteta jäänud küsimuse: miks pättidega midagi ette ei võeta ja lastakse neil vabalt tegutseda?

INDREK TEE

Samas on selge, et ega Kärmas loll ole. Pigem liigagi terane. Miks ei tahtnud tavaliselt julge ajakirjanik oma lugudega lõpuni minna ning rebida kätte prokuratuuri saamatust ja huvi puudumisest oma igapäevatöö suhtes? Jah, kes siis ikka soovib prokuratuuriga tülli mina, isegi kui kaalul on õigluse jalule seadmine. Alates ajast, mil Ken-Marti Vaher oli justiitsminister, on prokuratuur politiseeritud. Pole ime, kui inimestel läheb segi, millises Wismari tänava otsas asub prokuratuur, millises IRL-i kontor.

Vaher jõudis enne, kui ta liikluspätaguste ning Lihula monumendiga vandaalitsemine eest kinga sai, proksi etteotsa lükata tollal veel päris poisikese, tahtejõuetu ning sõnakuuleliku lapsepõlvsebra Norman Aasa.

Saamatu Aas pole suutnud oma ametis millegi olulisega silma paista. Tõelised pätid jalutavad kottusaalidest õigete poistena välja. Narkoõigud itsitavad isekeskis Eesti korraaitsestruktuuride üle. Politseinikud on masenduses, nende aastatepikkuse töö nullivad prokuratuuri näitsikud, sõlmides kurjategijatega üllalebeid ning avalikkuse õiglustunnet riivavaid kohtuväliseid kokkuleppeid.

Aasa tõeline kirm on korralike inimeste kiusamine. Eriti kui seda saab teha kontrollimatult riigi raha eest, ja seda raha on laialt käes. Peamine selle tegevuse juures on, et nii teenib Aas Rein Langi ja oma sisulise ülemuse Ken-Marti Vaheri tunustuse. Võib-olla said Vaher ja Lang orgasmi, kui samal ajal, mil Pärnu endise linnaapea abikaasa viidi sünnitusmajja, korraldati Viisitammede kodus läbiotsimine ning

esitati Mardile kriminaalasi. Milline rõve ajastus...

Kindlasti sügasid peremehed tunustavalt Aasa kõrvatagust, kui opositsioonierakonda kuuluv laste-, kultuuri- ja spordikirjanik pooleks aastaks oma pere juurest ära rebiti ning koos retsidega ühte kongi heideti. Kui uskuda IRL-i noorliikmete hooplemist, siis Reiljani ja Rahvaliidu hävitamise puhul avati lausa vahuveine.

Korralikud inimesed, kelle südame-tunustus on puhas, võtavad esimese ehmatusena omaks kas või Kennedy tapmise, kui neid terroriseerida, nende kodudes tuuseldada, neid vaimselt väntsutada ning nad siis vahistada. Just sellele Normani prokuratuuritibide kamp rõhubki. Kui asi korda minema hakkab, on lõbu laialt, ning saab lõputult jahuda korruptsioonist omavalitsustes, eriti Eesti suurimas omavalitsuses.

Prokuratuur on juba aastaid poliitikat teinud. Tuletame meelde kas või lindsiskandaali või Panovi. Prokuratuuri eesmärk pole mitte ühiskonna puhastamine, vaid Keskerakonna võimuletuleku välis-tamine. Pole üllatav, kui Norman Aas valimistel IRL-i nimekirjas üles astub. See on ta õige koht. Nii saab juhtuda küll alles mõne aja pärast. Praegu on ta oma peremeestele IRL-ist ja Reformist vajalik sellena, kes ta on. Kuidas siis muidu „mätsida“ Kristen Michali altkäemaksuküsimisi Burckhardtilt, Antropovi-Rahumaa valimispettusi, Kaur Hansoni pedofiilia skandaali jpm.

Samas sobib Aas suurepäraselt taskuvarastele, salaküttidele ja narkodileritele ning tõelistele korruptantidele, kellest ministeeriumid ja riigiametid kubisevad.

Purjus Juku-Kalle viis Narva "kultuuri"

Ajalehe Keskus peatoimetaja Juku-Kalle Raid esitleb oma Facebooki kontol justiitsminister Rein Langi (Reform) ja siseminister Marko Pomerantsi (IRL) Narvas-käiku ja sellele järgnenud orgiat.

Fotodel: (Ülal) istub härra peatoimetaja süles Narva muuseumi direktori Andres Toode tüdruk-sõbral Maarjal, keda Juku-Kalle hellitlevalt Vahukoorekoogiks nimetab.

(Keskel) VIINA ON VÄHE: vasakult Jaan Keerdo, Juku-Kalle Raid pudeliga ja Vahukoorekook Maarja.

(All) ÜKSKI PIDU EI SAA LÄBI SKANDAALITA: Juku-Kalle õiendab Jaan Keerdoga arveid.

Fotod: Katja Koort (vist).

Reformierako

Möödunud aasta novembris avaldas Postimees endise Riigikohtu esimehe ja praeguse Inimõiguste Kohtu kohtuniku Rait Maruste artikli, mis ründas Keskerakonna esimeest Edgar Savisaart. Mida tollal avalikkuse ees veel sõltumatu kohtunikuna esinenud, kuigi tegelikult juba äraostetud Maruste Reformi peakontorist selle paskvilli eest lubati?

Selle aasta lõpul saab Marustel täis ametiaeg Euroopa Inimõiguste Kohtus, kus ta on olnud kokku 12 aastat. Ajakirjandus väidab, et Maruste järgmine eesmärk on Eesti poliitarenil üles astuda Reformierakonna ridades. Teda on välja pakutud võimaliku järgmise justiitsministrina. Teadaolevalt kavatakse Reformierakonna algatusel Eestisse rajada Konstitu-

tsioonikohus. Seda institutsiooni soovivad oravad panna juhtima Rait Maruste. Maruste promokampaaniale anti avapauk möödunud reedel Tartu Ülikooli õigusteaduskonna Tallinna õppehoones toimunud debatil. Maruste ütles seal, et Eesti põhiseadust oleks vaja korrastada ja kaasajastada. Tema kinnitustel ei vaja me uut riigigiguslikku korda. Olemasolev riikluse

põhiskeem on tema sõnul end ajas hästi õigustanud ja peaks jääma põhiskeemis samaks. See, et ajajooksul on tehtud arvukalt ettepanekuid põhiseadust muuta, kinnitab Maruste hinnang, et teatav korrastamine oleks vajalik. Ta pooldab pigem üldsõnalist kui detailselt lahtikirjutatud seadust. Samuti näeb ta vajadust korrastada põhiseaduse struktuurilist ülesehitust.

Kvalifikatsioon kadunud

Miks ei tulnud kõne alla Maruste naasmine Riigikohutusse? Kas selle asemel luuakse nüüd Maruste „pehme maandumiskohana“

OMAKASU:

Mure põhiseaduse pärast tabas Rait Marustet ajal, mil tema kõrgepalgaline ametiaeg Euroopas hakkas läbi saama.

EESTI
VABARIIGI
PÕHISEADUS
KOMMENTEERITUD VÄLJAANNE

Õige eestlane hääletab Ke

Teema on kõike muud kui kerge te killast. Oleme ju seni põhiliselt rahvusradikaalide juures kuulnud seda vaidlust: kes on õige eestlane ja kes on kõige õigem eestlane ja kes seda mitte ei ole. Ja seal on argiteadvusesse kinnistunud ka selle sõnapaari tähendus, mis Keskerakonna kuvandiga kohe kuidagi kokku ei lähe.

VILLU JÜRJO
kirikuõpetaja Narvast,
Keskerakonna liige

Oleme küll püüdnud hurjutada

neid, kes eestlasi veel õigeteks ja valedeks sordivad, ent teooria osutub vahel veendumuste ees jõuetuks.

Ega minagi Keskerakonda „õigete eestlaste“ parteiks püüa pidada. Olen alati arvanud, et ka Eestis elav „õige venelane“ ja „õige sakslane“ hääletab Keskerakonna poolt, ilma et teda seeläbi „õigeks eestlaseks“ tuleks pidada. Pigem siis normaalseks inimeseks.

Kelle poolt siis veel?

Olen Keskerakonna poolt hääletamist pidanud pigem

pragmaatiliselt. Ja julgeksin küsida küll: kelle poolt siis veel? „Õigeks eestlaseks“ olemise tähtsust rõhutavat erakonda Eestis enam polegi, nagu ka vene rahvas ei kipu rahvustunnuseid esikohale seadvaid rühmades hääletega toetama. Ja kui sa ei ole nii rikas, et Reformierakonna pooldaja olla, ja Isamaaliidu poliitika lihtsalt ei ole sulle vastuvõetav – kelle poolt siis veel?

Ma ei arva, et Keskerakond minu eestlaseks-olemisele midagi juurde annab või ära võtab, aga eesti rahva muistne tarkus on küll olnud, et „esimesed heidetakse, tagumised tapetakse, keskmised koju tulevad“.

On aeg suhtuda Eestisse kui normaalsesse riiki. Kui inime- ne ikka ei usu, et ühe valimis- perioodi jooksul meie riik võib

nd tahab oma kohut

uus maksumaksjate raha kulutav Konstitutsioonikohus? Praegune Riigikohtu esimees, Reformierakonnaga otseselt seotud Märt Rask üksi ei saa otsustada Maruste töölevõtmist. Riigikohtu sõltumatuse eest seisev kohtunik on aga kuluarides selgelt mõista andnud, et lisaks Raskile teist jõuga Riigikohtusse ametisse pandud „partebroilerit“ nemad üle ei elaks. Maruste Riigikohtu esimehena ei olevat jätnud oma kolleegidele meeldiva inimese muljet. Lisaks on Maruste pikki aastaid Euroopas ametis olles kaotanud kvalifikatsiooni Riigikohtus töötamiseks.

Marustet põhiseaduse loomisel ei olnud

Seni on põhiseadusliku järelevalvega tegeleval peamiselt Riigikohus ja õiguskantsler. Maruste ise ei ole mitte kunagi olnud põhiseaduse loomise juures. Kuidas saab niisugune inimene usaldusväärset juhtida Konstitutsioonikohut? Reformierakonda see ei huvita. Neil on vaja taas juurde luua veel üht poliitorganit – lisaks Rahvusringhäälingule, Eesti Pangale jne. Riik on põhiseadust eirates siiani liiga teinud omavalitsustele, kellele on lisaks peale pandud ülesandeid, andmata samas neile vahendeid nagu põhiseadus ette näeb. Kui Riigikohus kritiseeriks riiki sellise tegevuse eest, siis Maruste juhitud Konstitutsioonikohus kiidaks tõenäoliselt kõik riigi sigatsemised omavalitsuste suhtes edaspidi heaks.

Indrek Veiserik

Põhiseadust tuleb täita, mitte muuta

Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni aseesimees Ain Seppik (pildil) ütles, et kohtunik Rait Maruste algatatud debatt Eesti põhiseaduse muutmiseks on osa Reformierakonna vali-miskampaaniast. „Eelkõige tuleks riigivõimul asuda põhiseadust täitma, mitte murda pead selle muutmise üle,“ märkis Seppik. Ta ütles, et riigivõim järjekindlalt piirab põhiseadusest tulenevat kohalike omavalitsuste ja eelkõige Tallinna linna iseotsustamisõigust. „Kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad põhiseaduse kohaselt kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt,“ märkis Seppik. „Omavalitsustele lisatakse pidevalt ülesandeid, kuid raha nende täitmiseks ei anta.“

Seppik ütles, et Eesti põhiseaduse muutmiseks

ei ole vajadust.

„Kui aga keegi tahab sellel teemal debatteerida, siis oleks seda õige teha pärast Riigikogu valimisi,“ märkis Seppik.

„Põhiseadus on selleks liiga püha, et sellest võiks saada ühe poliitika-se pürgiva kohtuniku valimisratsu.“

Keskerakonna pressiteatest

Kas on mõtet mängida põhiseadusega?

„Põhiseadus on meie igikestva omariikluse alusdokument. Põhiseadus on terviklik ja toimiv, sellel rajaneb kogu õigussüsteem. Põhiseaduse muutmisel peaks eelistama konservatiivsust – kui on võimalik, siis mitte muuta põhiseadust. Toimiv ja terviklik põhiseadus on omaette suur väärtus. Ent ma ei taha põhiseaduse muutmist ka absoluutselt välistada. Põhiseadus ei ole jäik dokument, milles mis tahes muudatuste tegemine peaks olema igal juhul lubamatu. Kuid muudatus on võimalik ainult siis, kui seda on põhjalikult ja pikalt kaalutud ning ilma selleta meie riik enam kuidagi edasi minna ei saa. Ning majanduslangus ei ole kindlasti parim aeg riigi põhiseadust muuta. Praktilistele probleemidele peaks püüdma leida lahendusi eeskätt olemasoleva põhiseaduse raames, tõlgendades ja kohaldades juba olemasolevaid norme. Aktsepteeritav ei ole põhiseaduse käsitlemine pelgalt riigi tehnoloogilise eeskirjana, mida kas subjektiivselt mängulustist,

tehnoloogilistel kaalutlustel või muul mõõduval põhjusel peaks kergekäeliselt muutama. Ei tohi tekkida ohtu, et võime kahjustada riikluse alusdokumendis – kehtivas põhiseaduses – sisalduvat kompromissi, mis on õrn, kuid mis ühiskonnas toimib. Seega – kas on ikka mõtet mängida põhiseadusega?“

Postimees, 23.04.2010

Indrek Teder, õiguskantsler

Keskerakonna poolt

jõuda Euroopa viie rikkama riigi hulka, siis pole ka vaja teda tema mitteuskumise pärast sildistama hakata.

Ja ka siis, kui inimene ei usu, et ühe valimisperioodi jooksul Eestist saab monorahvuseline rahvusriik, pole vaja sellegi eest silte külge panema hakata. Aeg on see tee, mis peab Eestile tema näo tagasi andma. Oluline on minna õiges suunas.

Milline inimene on õige?

Pealkiri ei anna ikkagi rahu. Tahaks taas üle küsida ka selle

klassikalise küsimuse: milline inimene üldse on õige? Ja kuidas inimene õigeks saab?

Ka sellele küsimusele on aeg andnud ühemõttelisema vastuse, kui küsimuse sõnastus tingimata eeldaks. Inimene saab õigeks siis, kui ta leiab armulise Jumala. See luterlik tõdemus on meie rahva mälus ka siis, kui me seda endale selgelt ei teadvustata.

Nõudkem siis õigust – nii iseendale kui ka oma maale!

Loe ka 8. septembri Kesknädalast
RAIVO J. RAAVE
„Seitse põhjust, miks hääletada
Keskerakonna poolt“

Lukas ignoreerib järjekordselt seadusi

Avalikkust hämmastas teade, et Haridus- ja Teadusministeerium on välja kuulutanud konkursi Mereakadeemia rektori kohale. Vaevast et minister Tõnis Lukas (IRL) sinna valitud rektorit soovib – lihtsam oleks konkurss läbi kukutada ja ministri meelepärane isik paika panna kohusetäitjana – käskkirjaga, et ellu viia partei suuniseid.

ANTO RAUKAS
akadeemik

Konkursi saab välja kuulutada vaid vabale ametikohale, kuid Mereakadeemia rektori koht pole veel vakantne, sest kohtuotsus pole jõustunud. Harju Maakohus avalikustas senise rektori Jüri Kannu hagi Eesti Vabariigi vastu 16. augustil ja apellatsioonikaebuseks anti aega 30 päeva alates otsuse apellandile kätetoimetamisest.

Vaidlustada saab otsust veel viie kuu jooksul, alates esimese astme kohtu otsuse avalikustamisest.

Ministeerium ilmselt ministri vigadest kubisevat käskkirja kohtus tõepoolest ei vaidlusta, kuid professor Kann omab selleks veel pikka aega. Oleks huvitav teada, millal Eesti Vabariigi ministrid kül omandavad tööks vajalikke oskusi ja kogemusi? Lukase puhul ei juhtu seda ilmselt kunagi, ja temapoolne maksumaksja raha raiskamine jätkub.

Kelle õlgadele langeb müügitaks?

LEONID MIHHAILOV
Tallinna Kaupmeeste
Seltsi juhatuse liige,
Tallinna linnavolikogu
liige

Eesti Kaupmeeste Liit võttis hiljuti DELFI-s sõna Tallinna järgmise aasta eelarve asjus. Kaupmeeste liidule ei meeldinud, et linn planeerib kasu saada müügitaksust, ning nad pidasid „eelarve projekti kiirustavat ettevalmistamist“ ebaetiliselt. Liidu arvates võib näha vastasseisu Tallinna linnavolikogu määrusel müügitaksu kehtestamise kohta ning Eesti Vabariigi põhiseadusel ja muudel seadustel.

Vägikaikavedamine

Eikellegi poolt allkirjastatud avaldus avaldati järgmisel päeval pärast linnavalitsuse pressikonverentsi, kus tutvustati 2011. aasta eelarve projekti. Kiirustades tehtud avaldus sisaldab mitmeid vasturääkivusi.

Tuletan meelde, et vägikaikavedu all-linna ja Toompea vahel algas Tallinnas pärast seda, kui riik vähendas üksikisiku tulumaksu seda osa, mis laekub kohalikele omavalitsustele. Loomulikult pidid kohalikud omavalitsused leidma viise, kuidas täita tekkinud eelarveauku. On ju just kriisiajal eriti vajalik abi sotsiaalselt vähemkindlustatud elanikele. Huvitav on see, et ajal, kui kogu riigis tõsteti aktsiise ning suurendati käibemaksu, polnud Eesti Kaupmeeste Liidust midagi kuulda.

Kohalike omavalitsuste seadus nimetab kohalikele omavalitsustele kehtestamiseks lubatud maksude seas ka müügitaksu. Tallinna linnavõimu tegevus on olnud täiesti seaduslik ning mitte asjata ei keeldunud õiguskantsler vastu võtmast Eesti Kaupmeeste Liidu avaldust.

Mis puutub aga eelarve kiirustades vastuvõtmisesse, siis tuleva aasta märksõnadeks on euro kasutuselevõtt ning asjaolu, et Tallinnast saab Euroopa kultuuripealinn. See nõuab olemasolevate ressursside õigeaegset jagamist ning selguse toomist sellesse, milliseid projekte on linn suuteline finantseerima. Lepingud välispartneritega tuleb sõlmida juba praegu. Nüüd, kui eelarveprojekt on saadetud linnavolikokku, arutatakse seda kõikides fraktsioonides ja alatistes komisjonides ning see läbib ka kolm lugemist „suures saalis“. Aastaeelarvete vastuvõtmist lihtsustab see, et Tallinnas kinnitatakse eelarvestrateegia mitmeks aastaks ette. Kehtiv Tallinna eelarvestrateegia aastateks 2011–2014 võeti linnavolikogu poolt vastu juunikuus. Põhimõtteliselt näeb see ette 2011. aasta finantseerimist käesoleva aasta tasemel.

Kasumiahnust võib ohjeldada

Kelle õlgadele peaks langema üheprotsendise müügitaksu koorem? Kauplemisega tegelejad teavad, et paljudele kaupadele müügitaks ei laiene. Samuti ei pea maksu kehtestamine kindlasti kaasa tooma kauba kallinemist. Mingitel juhtudel võib müüja teha seda oma kasumi arvelt. Võrreldes samade kaupade hindu erinevates kauplustes ja erinevatel turgetel näeme, et hinnad erinevad kohati 10–20 protsenti, mõnes kohas rohkemgi.

Toon ühe näite isiklikust kogemusest. Paar aastat tagasi kirjutasin ühe raamatu. Osa tiraažist andsin müüki kahele suurele poekette omavale ettevõttele. Raamatu hinnale lisasid nad peaaegu 200 krooni, müügitakse oli 58 protsenti. Teised müüjad provintsist ei olnud nii ahned ning teenisid igalt raamatult umbes 15 protsenti. Huvitav oli see, et kõik raamatud müüdi maha, ning rohkem teenisid need kauplused, mis arvestasid tarbija võimalustega ega tõstnud asjatult hinda. Kas müüjale on probleemiks maksta selle kauba eest 1 protsent müügitaksu, kauba hinda tõstmata? Ülaltoodud näitest näeme, et tihti on kasulik müüa odavamalt ning teenida käibelt.

Lõpetuseks tahaksin märkida, et riik ei peaks asjatult sekkuma kohalike omavalitsuste tegevusse, piirama nende eelarvelisi vahendeid ning initsieerima kiirustavaid seadusemuudatusi, lähtudes poliitilisest konjunktuurist. Tallinnas elab peaaegu kolmandik Eesti elanikkonnast. Kui pealinnas lähevad asjad hästi, on ka riigil rohkem võimalusi kriisist väärikalt väljuda.

Okupatsioon ja kollaboratsioon

23. augustil korraldas meediaklubi *Impressum* kohutumise Jaroslav Targa nim. Novgorodi Riikliku Ülikooli riigi ja õiguse ajaloo professori ajaloodoktor BORISS KOVALJOVIGA.

IVARI VEE
Tekst ja foto

Boriss Kovaljovi doktoritöö käsitleb kollaboratsiooni Teise maailmasõja päevil Vene Föderatsiooni territooriumil. Teemaga tegelemist jätkab ta tänini – ilmunud on mitu raamatut kollaboratsioonismist ja juutide represseerimisest Venemaal. Trükivalgust on näinud „Natslik okupatsioonirežiim ja kollaboratsioonism Venemaal (1941–1945)“, „Natslik okupatsioon ja kollaboratsioonism Venemaal“ ning „Kollaboratsioonism Venemaal 1941–1945. Tüübid ja vormid“. Ta on teinud kaastööd entsüklopeediale „Holokaust NSV Liidu territooriumil“, konsulteerinud mitut ajaloolast teleprojekti.

Kogu tema esinemine oli maitsestatud konkreetsete näidetega kollaboratsioonismist.

Kohtumisel puudutati kindral Vlassovi Vene Vabastusarmee (ROA), kollaboratsioonistlike äri- ja võimustruktuure, okupeeritud territooriumile jäänud kultuuritegelaste ja ajakirjanike ärakasutamist natslikus ideoloogiamasinas, kirikutegelaste koostööd okupatsioonivõimudega jpm.

Vesteldes Boriss Kovaljoviga sain teada vähetuntud eraelufakti. Tema isa Nikolai perekonnanime oli Otšenaše (kiriklik väljend, mis kõlab eesti keeles lähedasel: „Meie Isa, kes Sa oled taevas...“ 1961. aastal vahetas Nikolai Otšenaše oma perekonnanime Kovaljoviks.

Boriss mõtleb praegu: äkki peaks vana perekonnanime tagasi võtma?

Eestlastel on omanäolised arusaamad Teisest maailmasõjast, kollaboratsioonismist ja kõigest muust, mis nendega kaasas käivad. Kas samasse kategooriasse satuvad ka segaperekonnad? Eestis oli ju Teise maailmasõja ajal küllalt neid, kes sakslastega kokku elasid, osa läks hiljem nendega kaasa.

Oma raamatus nimetan seda nähtust „suguliseks kollaboratsioonismiks“, mis on okupeeritud territooriumil elamise teatud vorm. Huvitav, et Suur-Saksamaa riigimasin oli üks suurepärase, väga hästi organiseeritud masin, kuid ka selles juhtus absurdseid asju. Velikije Lukis otsustasid sakslased organiseerida lõbumaja. Leiti ilus häärber, valiti välja tüdrukud, teenijad ja arst, anti asutusele nimi. Selleks, et lõbumaja toimiks, läheb vaja pere-naist. Leiti keegi Odessa juudinaise – vana aferist, kes oli juba enne revolutsiooni ja ka *nepi* ajal lõbumajasid pidanud. Berliinist tuli aga korraldus juutide kohta, perenaine võeti koos teistega kinni ja lasti maha. Lõbumaja lagunes.

Teine näide: kehtis korraldus, mis nõudis, et saksa ohvitserid majutataks üksteise kontrollimiseks alati kolmekesi koos, et ei rikutaks aaria verd. Oli ka ettekirjutus: kui naine suudab

tõestada, et tal on laps saksa sõdurilt, maksab linna komandant talle administratsiooni rahadest alimente. Tõestusmaterjalideks sobisid sõbrannade tunnistused, fotod, kingitused jmt.

Vahel tuli ette muidugi ka juhu-seid, kus oli tegemist nn Romeo ja Julia armastusega, milles noori mõistab hukka nii üks kui ka teine osa ühiskonnast. Venemaal oli just sedasi. Esines juhtumeid, kus naine oli nõus olema pigem ühe armuke kui paljude poolt vägistatu. Sellised lood olid väga levinud.

Kellegi jaoks pakkus see elementaarse võimaluse ellu jääda – kingitused, toit ja protežee andsid mingigi kindlustunde. Loomulikult leidis neid, kellele oli see pidu katku ajal: las inimesed surevad ja nälgivad, mina elan hästi ja ilusasti!

Räägime ka asja juriidilisest poolest. 1941. aasta augustis ilmus dekreet, mis määras, keda on tarvis vaenlasega koostöö eest karistada, kui Nõukogude väed okupeeritud territooriumi tagasi vallutavad. Teiste hulgas olid naised, kes Saksa sõdurite ja ohvitseridega kokku elasid. See oli 1941. aastal. Tegelikult ei karistatud vähemalt Venemaal territooriumil küll ühtki naist, kellele inkrimineeriti vaid kokku-elamine ja keda ei süüdistatud

muus: koostöös sakslastega politseis või administratsioonis, natslikus agitatsioonis, pealekaebamises vm kuritegudes.

Peamiseks karistuseks oli neil puhkudel naabrite, sugulaste ja tuttavate hukkamõist. Samas teame, mida selliste naistega tehti Prantsusmaal, Itaalias jm Euroopas. Muide, mida tagasihoidlikum oli vastupanu sakslastele, seda tõsisem oli kättemaks kollaboratsioonistidele.

Kui rääkida Venemaast, siis jah, teiste hukkamõist oli suur. Toimus kõike. Pihkvas üks naine, kel oli sakslasega laps, ei kannatanud hukkamõistu välja ja läks hulluks. Ta viis oma imiku tänavale ja purustas kiviga lapse pea, hüüdes: „Surm saksa okupantidele!“

Iga taoline lugu on läbi imibunud tohutust inimlikust tragöödiast.

Vaadake, mida lubas Stalini režiim 1930-ndate lõpul: „Võimsa löögiga purustame vaenlase tema enda territooriumil. Ja kui fašistlik siga topib oma kärsa meie kapsaada, oleme kuu aja pärast Berliinis!“

Mis juhtus tegelikult? Kelle territoorium oli mitu aastat okupeeritud? Kui palju inimesi hukkus? Sõjavangide teema vajab eraldi käsitlust. Nii et kui toiminu peale selles valguses vaadata, siis oli ellujäämine küll kollaboratsioonism. Aga kellelgi pole õigust neis tingimuses elanud inimesi ka moraalselt hukka mõista.

Jah, süüdimõistmine on väga inimlik. Tihti ei süüvitata olukorradesse. Mõõdu-aastal käis siin Djukov (vt Kesknädal 15. aprill 2009) ja ütles, et Venemaa arhiivimaterjalide juurde pääseda pole üldse raske. Samas kurdetakse meil, et Venemaa arhiividesse ei lasta, kõik on salastatud. Kas see vastab tõele?

Mulle meenutab kogu jutt vana anekdooti. Mees palub Jumalat: „Armas Jumal, tee nii, et ma võidaks loteriiga auto! No tee ometi nii, et ma võidaks!“ Lõpuks Jumal vastab mehele: „Kuule, äkki sa prooviksid kas või ühe korra loteriipiletit osta!“

Mul on tunne, et need, kes kurdavad, pole kunagi üritanudki „loteriipiletit osta“. Minult on siin küsitud, milline oli Pitka või Laidoneri saatust ja mis siis tegelikult toimus Eestis 1918. aastal?

Ma ei tea. Ma ei ole kohustatud kõike teadma. Minu teema on Venemaa. Nood inimesed, kes tahavad teada, tehku vastavad järelepärimised ja proovigu dokumentid kätte saada. Kui ära öeldakse, siis rääkigugi konkreetset: tahtsin infot, ei antud.

Kui töötasin Moskvas, Venemaa Riiklikus Sotsiaal-Poliitilise Ajaloo Arhiivis, endises NLKP Keskkomitee arhiivis, olid seal peaaegu pooled uurijad välismaalased, kusjuures

teistest linnadest tulnud uurijatel oli arhiivis isegi kergem töötada kui moskvalastel. Viimased said loa töötada seal vaid kaks päeva nädalas, teistest linnadest tulnud viispäeva. Samas toimub mingi FSB arhiivide idealiseerimine. Tegelikult on endistes parteiarhiivides tunduvalt parem töötada – fondide kvaliteet on parem jamaterjal on praktiliselt sama. Parteiarhiivides ei ole mingi info, mis pole just seotud konkreetse elava inimesega, salastatud. FSB arhiivides on palju salastatud infot, peamiselt see, mis on seotud konkreetse agentuurse tegevusega. Taolist infot ei avalikusta ükski riik.

Minu jaoks ei ole probleem, kas infot antakse või ei anta. Probleem on, et arhiivides on personalil ääretult madalad palgad, „tänu“ millele on ka arhiivitöötajate professionaalne tase madal; tihti ei tea nad isegi, mis neil arhiivis olemas on. Ütlen veel kord: kui tahate midagi kätte saada, tuleb seda üritada.

Mäletan, kuidas üks meie riigijuhtidest ütles järjekordsel küüditamise aastapäeval, et tänu Jumalale on meil nüüd võimalik teada tõelist ajalugu ja et Venemaa püüdlused ajalugu fabritseerida ning enda kasuks ümber kirjutada ei lähe läbi. „Tõelise“ ajaloo on meile aga kirjutanud noormehe nimega Mart Laar.

Tean teda. Mul on olemas tema raamat ja ma olen tema peale ka üsna solvunud.

Nägin tema raamatus 1942.–1943. aastal Novgorodis ja ka minu kodukülas tehtud fotosid. Tean liigagi hästi, mida Eesti SS-lased seal tegid, ja mind isiklikult solvab, et neist inimestest praegu kangelas

Boriss Kovaljov:

„Suguline kollaboratsioonism on okupeeritud territooriumil elamise teatud vorm.“

tehakse. Püüdsime Laari ka enda juurde Novgorodi ajalookonverentsile kutsuda, aga ta ei suvatsenud meile isegi vastata.

Nüüd Teise maailmasõja ajaloo võltsimisest. Moskvas on organisatsioon, mida finantseerib Saksamaa valitsus – Saksa Ajaloo Instituut. Minu viimast raamatut ei finantseerinud mitte ainult McArthuri Fond, vaid ka see instituut. Praegu on meil koos Saksa ajaloolastega töös projekt ette

valmistada mahukas Suure Isamaasõja ajalugu käsitlev materjal.

Mis puutub ajaloolasesse kirjandusse, siis Venemaa on kahjuks demokraatlik riik. Meil kirjutatakse nii palju erinevat, et vahel tõusevad juuksed peas püsti. Mul on endal kodus raamatud märter Vlassovi ohvrimeelsest kangelaestest ja suur neljaköiteline teos Vene vabastusliikumise, kes võitles neetud kommunismi vastu. Suur hulk on teoseid, mis räägivad geniaalse Stalini tarkusest, kuid nii suurt rämpsma isegi ei loe.

Kerge on mängida emotsioonidel, inimeste tunnetel. Tõsist teadust nii ei tehta. Tõsine teadus on raske ja aeganõudev, mille käigus sõelutakse välja tõde. Tõde saavutatakse kompromisside tulemusel, sest arvata, et kõik oli vaid must ja valge, pole õige. Teine maailmasõda oli kui paljukihiline kook. Näiteks Rumeenia: eile oli ta Suur-Saksamaa liitlane, täna on Nõukogude Liidu liitlane ja võttis 1945. aastat vastu liitlaste koalitsioonis.

Mis puutub Eestisse, siis arvan, et mingil põhjusel ei soovita näha reaale, vaid püütakse endast kujutada mingit kolmandat jõudu. See on äärmiselt naiivne. Olid natsid ja olid natsivaenulikud liitlased. Selline oli too aeg: kas poolt või vastu? Polnud mingit kolmandat teed. Noh, samas võib ju ka rääkida mingitest pooltoonidest.

Möödunud aastal võrdsustas Europarlament hitlerliku Saksamaa ja tolleaegse Nõukogude Liidu kui kuritegelikud režiimid. Teie kommentaar?

Kui võtta natslik Saksamaa, siis kogu natsirežiim oli seotud Adolf Hitleriga.

Kui rääkida aga Nõukogude Liidust, siis selle märksõnaks on ju ikkagi kommunism, mitte niivõrd stalinism. Oktoobri-revolutsioon toimus hulk aega enne Stalini võimu ja Nõukogude Liit eksisteeris veel hulk aastaid pärast Stalini surma. Ja selle aja jooksul riik kogu aeg evolutsioneerus. Samuti muutusid repressiivorganid. 1970-ndate algul kiitlesid need organid, et viimase 10 aastaga ei võetud vastutusele ühtki kollaboratsioonisti (räägin praegu Novgorodi kohta). Kõige suurem karistus oli see, et tuldi ja vibutati sõrme. See polnud ju enam mingi totalitaarrežiim, see oli anekdoot. Nii et – evolutsioneerus Nõukogude Liit, evolutsioneerusid liiduvabariigid selles.

Mind kui naaberriigi kodaniku huvitab isiklikult üks asi. Eesti Vabariik on juba peaaegu 20-aastane, aga miks on poliitilises ladvikus ikka veel need inimesed, kes ei võidelnud nõukogude korra vastu, vaid olid vägagi korralikel kohtadel partei- ja kom-

somoliaparaadis. Me ei saa ju siin küll mingist demokraatiast rääkida, siin on tegemist mingi muu asjaga.

Meil on lihtsalt toimunud nende inimeste puhul säärane imeline übersünd. Ollakse veendunud, et nõukogude perioodil oli meil okupatsioon.

Nüüd tahaksin natuke täpsustada. Öelge, kas on võimalik, et okupeeritud territooriumil ei ole kollaboratsiooniste? Et kollaboratsioonistid ja okupandid on ühes isikus vaid need inimesed, kes kuuluvad okupatsioonirežiimi emarahvusesse? Näiteks, 40-ndatel oli Saksa okupatsioon. Pole ju võimalik, et okupeeritud Eestis või Venemaal olid kollaboratsioonistideks vaid seal elavad sakslased ja ühtki eestlast või venelast selles struktuuris polnud? Ei, see ei ole võimalik.

Eestis ollakse ametlikul seisukohal, et meil oli Nõukogude okupatsioon.

Boriss Kovaljov. Foto

Okupatsioon lihtsalt oli ja kõik, võite vaielda palju tahate. Kollaboratsiooniste aga ei ole. Nõukogude okupatsioon oli ju tsipa kauem kui Saksa okupatsioon – üle 40 aasta kauem. Meil leitakse aga, et kollaboratsioonistid ning n-õ kohakaas-luse alusel okupandid olid vaid need venelased, kes Eestis elasid, eestlased aga ei puutu üldse asjasse. Meil ei loeta kollaboratsioonistiks ka todasama seltsimees Ansipit, meie praegust peaministrit, kes 1988. aasta 2. veebruaril, Tartu rahu aastapäeval, saatis isiklikult koortega miilitsa Tartu

sm. Venemaa ja Eesti

tudengite meelevaldust laiali ajama. Ta ei ole mingi kollaboratsioonist, vaid väga populaarne mees. Vaat selline paradoks!

Juba vanad roomlased ütlesid, et alati on vaja otsida seda, kellele on teatud olukord kasulik. Kellele on kasulik, et teatud osa venelastest eitab siiani, ja Eesti on iseseisev suveräänne riik? Kellele on kasulik see lollus, mida nad räägivad, et eestlased on ketserid, et neil on hea meel, et nad omal ajal taanlasi tapsid, et Tartu on iidne vene linn, kuna selle asutas Jaroslav Tark? Sellist tobedust on veel ja veel. Kellele on kasulik eestlaste jäikus, leppimatus ning mittemõistmine venelaste suhtes? Kellele on kasulik, et kaks etnost, tuhanded inimesed, kes elavad ühel territooriumil, võtavad teineteist kui kaks rusikat? Tundub, et tehakse kõik selleks, et siin poleks normaalset dialoogi.

No kuulge, on 21. sajand! Te elate ühinenud Euroopas. Euroopal on niigi küllalt

igast putkast saada, Lätis aga ei ole. Ka see on ju omamoodi rahvusliku identiteedi kadumine.

Või siis raha. Mul on veel paar Eesti krooni alles ja ma jätan need endale mälestuseks, et oli naaberriigis kord selline raha. Või nagu mõeldud aastal. Kreeklased ei taha tööd teha. Kes siis peab töötama, kas eestlased või? Või sakslased, sest neil on suur riik? Ka need on globaliseerumisele elementid. Peab lihtsalt mõtlema, mida tasub omaks võtta, mida mitte.

Aga ikkagi, kuidas teile tundub: kellele on kasulik, et me ei suuda kuidagi omavahel kokku leppida? Et ei suuda selsamal Teisel maailmasõjalgi minna lasta?

Peab nentima, et Saksa Ajaloo Instituut teeb äärmiselt vajalikku tööd – respekt neile, nagu noored ütlevad. Ma tahan öelda, et on tarvis kokku tulla ja heas teaduse keeles rääkida. On vaja rohkem kohtuda ja vestelda. On tarvis teatud küsimustes kokku leppida. Sest kui ajaloo hakkavad tegelema poliitikud ja propagandistid, siis midagi head sellest ei tule. Ütles ju omal ajal isegi doktor Joseph Goebbels, et tähtis ei ole tõde, vaid massidega manipuleerimine. Sama tundub tähtis olevat ka praegu – mitte tõde, vaid ideoloogiline rahvaga manipuleerimine. Ka Eestis.

Miks? Vast seepärast, et järjekordselt saada mingeid poliitilisi dividende? Noh, see on minu subjektiivne arvamus.

Mida ütlete Läti endist partisani Kononovi süüdi mõistva otsuse kohta, nüüd siis juba Euroopa Kohtus?

Olen Kononovi asjaga küllalt hästi kursis. Siin on näide just sellest samast paljukihilisest koogist.

Esimene kiht on mingi partisanisalk, kus on ka naised ja lapsed. See salk peatub ühes talus. Seal neid toidetakse, antakse ulualust, kuid samas kantakse sakslastele ette, et tallu tulid partisanid.

Teine koogikiht. Partisanisalk hävitatakse.

Järgmine kiht. Kellelgi õnnestub pääseda, ja ta teatab toimunust teistele partisanidele, kelle hulgas ka Kononov. Pealekaebajad hävitatakse.

Kui vaadelda asja juriidilisest küljest, siis oli see loomulikult seadusevastane tegu, kuid me ei tohiks kõike seda siiski sõja kontekstist välja kiskuda.

Pealegi on mul veel teine osa sellest jutust. Kui olin mõeldud aastal Berliinis, entsüklopeedia „Holokaust NSV Liidu territooriumil“ presentatsioonil, kohtasin endist partisani, Iisraeli armees erubrigaadikindralit Isak Aradi. Teda süüdistati Leedus samasuguses kuriteos. Selle inimese saatus oli kohutav. Kõik ta sugulased hukkusid Varssavi ja Kaunase getodes, ning selleks, et mitte põrmuks muutuda, ühines tema partisanidega. Nagu tamulle rääkis, läks sakslastele kätte maksma ja jäi ellu

Boriss Kovaljov:

“Tean liigagi hästi, mida Eesti SS-lased Novgorodis tegid, ja mind solvab, et neist inimestest praegu kangelasi tehakse.”

seepärast, et oli juba surnud. Ja nähtavasti seepärast on elus tänini.

Arad jutustas, et 1945. aasta maiks oli ta sakslaste kätte maksnud. Samas oli ta oma võla tasunud ka Nõukogude Liidule ning 1946. aasta jõulüöl lahkus ta Nõukogude territooriumilt – Palestiinasse juudi riiki rajama.

Leedu valitsus on püüdnud ka teda kuritegudes süüdistada, kuid Iisrael, USA ja mõned Euroopa riigid võtsid Leedu suhtes äärmiselt jäiga seisukoha. Arad rääkis, et nüüd võivad ta vabalt Leedus käia ja et Leedu valitsus pakkunud talle isegi mingit nõunikukohta, kuid ta ei võtnud seda vastu, sest oleval solvunud.

Tuleb välja, et paljudel poliitikutel on topeltstandardid. Nii Kononovi kui ka Aradi süüdistati täpselt ühtedes kuritegudes, järelikult oli poliitikutel tähtis mitte tõde, vaid see, kuidas hääletab üks või teine kogukond. Leedu kogukond USA-s on ju peaaegu olematu, juudi kogukond on aga üks suuremaid.

Austan Aradi väga. Olen õnnelik, et olen saanud suhelda tolle ääretult huvitava inimese ja teadlasega, mis aga puutub Kononovisse, siis tunnen end tema pärast sügavalt puudutatuna. Mõne koha pealt suletakse silmad, teiste suhtes ollakse ülilprintsipialsed.

Minu arust ei ole ju asi isegi konkreetselt Kononovis, vaid tunduvalt globaalsem. Kas pole probleem ikkagi ajaloo ümberkirjutamises? Selles ju süüdistatakse Venemaad. Ajaloo ümberkirjutamises ja stalinismi rehabiliteerimises ning Stalini heroiseerimises.

Kui räägitakse sellest, et Venemaa midagi teeb, tuleb meelde üks anekdoot. Nimelt ütlevad üks mees teisele: „Kas oled kuulnud, et juudid on meid kõiki maha münud?“ – „Kes seda räägib?“ küsib teine. „Kõik räägivad!“ oli vastus.

Tahan veelkord öelda, et kui lähete suvalisse Moskva, Peterburi või isegi Novgorodi raamatupoodi, leiate seal tohutu koguse raamatuid suurest Stalinist. Selles on kahjuks süüdi demokraatia. Keegi neid raamatuid kirjutab, keegi kirjastab, keegi loeb ja keegi isegi ostab. Samas on nende kõrval diametraalselt vastupidised raamatud, kus nõukogude ajast räägitakse vaat et ropendades ja väidetakse, et 20. sajandil on elanud vaid üks pühamees ja see oli Nikolai II.

Alustan igal aastal oma loenguid ülikoolis sellega, et annan tudengitele nimekirja umbes kümnest suurematraažilisest Venemaa ajaloo õpikust, koos oma kommentaaridega, et seda ma soovitan, seda aga ei soovita, et selles soovitan seda teemat jne.

On mingid konkreetsete autorite või avaliku elu tegelaste arvamused. Tooge palun fakte, kus toimub Stalini heroiseerimine. Lasteaias öeldakse: ise oled loll! Täiskasvanud inimesed nii ei tee. Just seepärast tahamegi koos Saksa kolleegidega välja töötada ühise kontseptsiooni. Sama võiks ju teha ka siin, Balti riikides.

Tahan esitada Venemaa kohta veel ühe küsimuse. Kui teil on selline lai spekter erinevaid ajaloolisi kontseptsioone, siis kuidas käivad need asjad koolides? Kas on olemas mingi kindel programm ning teatud õpikute nimekiri?

Pea ütlema, et töötan kõrgkoolis ja seepärast üldhariduskoolide kohta suurt midagi ei tea. Tean vaid, et olid küllalt tõsised diskussioonid Stalini tõlgendamise asjus. Kuid üldiselt otsustab õpetaja, millist õpikut kasutada.

Samas tekib siin üks küllalt delikaatne teema. Ääretult kasulik on, kui sinu kirjutatud õpik tehakse koolides kohustuslikuks baasõpikuks. Tolle autori lastelastel ei ole küll vaja muret tunda, mis raha eest Havaile pulmareisile sõita – isegi kui autoril veel lapsigi polnud. Need on sellised rahad, mis igal aastal õpikute müügist tilguvad, et oh-oh-oo!

On, tõsi küll, teatud soovitatud õpikud, kuid paljudel juhtudel on need soovituselki seotud musta PR-iga. Isegi ministeeriumi soovitusi tihtipeale lihtsalt ostatekse. Üldse on see kõik küllalt ebameeldiv. Mida tahaks lõpetuseks öelda? Vahest seda, et meil on teiega selleks liiga palju ühist, et purelda. Jah, 20. sajand oli terve maailmas väga keeruline ja raske sajand, aga sellega peab leppima ja edasi elama. Kordan veel: mina uurin kollaboratsioonismi just Venemaal, et hiljem saaks naabritega suhelda puhta südametunnistusega.

Nädal Euroopas

VIRGO KRUBE
MTÜ Eurosaadik

Esmaspäeval, 6. septembril otsustas Angela Merkeli valitsus pikendada 17 tuumajaama reaktorite tööiga 8–16 aasta võrra, sõltuvalt nende vanusest. Kütusevarrastele kehtestati 6 aastaks maks, mis toob igal aastal 2,3 miljardit € ning millega rahastatakse taastuvenergiat.

* Põhja-Rootsis leiti muundatud kartulisort *Amadea*, mille kasvatamine ei ole EL-is lubatud.

Teisipäeval oli Prantsusmaal üldstreik, kus osales politsei hinnangul 1,1 miljonit, ametiühingute andmetel aga 2,7 miljonit töötajat. Protesti valitsuse kava vastu tõsta pensioniiga kahe aasta võrra, 62 eluaastani.

* Euroopa Parlament alustas Strasbourgis pärast suvepuhkust Euroopa Komisjoni presidendi Jose Manuel Barroso kõnega “Olukorras riigis”, milles ta ütles: “Euroopa peab näitama, et ta on enam kui vaid 27 erinevat rahvuslikku lähenemist. Me kasujume koos või upume eraldi.”

* Euroopa rahandusministrite kohtumisel lepitati kokku riiklike eelarvete kooskõlastamine Brüsseliga, kuid see ootab Euroopa Parlamendi kinnitust. Finantstehingute maksustamisel säilisid erimeelsused. Prantsuse rahandusminister Christine Lagarde: “Tehniliselt on see teostatav, praktikas on see raske. Poliitiliselt on see soovitatav, kuigi finantsiliselt ennustamatu.”

* Muudatused Kreeka valitsuses. Ametikohti vahetasid kõik peale rahandusminister George Papaconstantinou, kes sai ka majandusministriks.

* Eurostati raport välisriikide kodanike kohta liikmesmaades. 1. jaanuaril 2009 elas 27 liikmesriigis 31,9 miljonit võõrkodanikku, sellest 11,9 miljonit oli väljastpoolt liikmesmaid (Euroopast 7,2 miljonit, Aafrikast 4,9 miljonit, Aasiast 4 miljonit ja Ameerikast 3,3 miljonit). Võõrkodanikud moodustasid 6,4% kogu rahvastikust. Enim oli neid Luksemburgis (44%), Lätis (18%), Küprosel ja Eestis (16%). Alla 1 protsendi on võõrkodanikke Poolas, Rumeenias, Bulgaarias ja Slovakkias. Suurim protsent väljastpoolt EL-i pärinevaid kodanikke oli Lätis (17,5%), Eestis (15,3%) ja Kreekas (6,8%).

Kolmapäeval andis Saksamaa kantsler Angela Merkel Potsdamis ajakirjandusvabaduse auhinna karikaturist Kurt Westergaard'ile (pildil vasakult teine), kelle Muhamedi-joonistused on põhjustanud proteste ja 50 inimese hukkamist.

* Euroopa Kohtu otsusega peab Saksamaa lõpetama hasartmängu ja loteriide riikliku monopoli.

* Euroopa Parlament karmistas loomkatsete reegleid.

Neljapäeval hoiatas OECD majanduskriisist taastumise aeglustumise eest, sest kinnisvarahindadel puudub selge suund ja töötus mõjutab tarbimist. Liikmesmaadele soovitati laenude nullilähedasi intresse. Suurbritannias on keskpanga intress olnud 18 kuud muutumatuna 0,5%.

* Euroopa Parlament nõudis Prantsuse valitsuselt mustlaste väljasaatmise “kohest peatamist”.

* Hispaania parlamendi ülemkoda kinnitas Jose Luis Rodriguez Zapatero valitsuse muudatused tööseaduses, mis teevad vallandamise ja palkamise lihtsamaks ning töötud ei saa keelduda tööpakkumistest. Ametiühingutel on sotsialistide valitsusega olnud head suhted, kuid nüüd on häälekalt protestitud ja kuu lõpul tuleb üldstreik.

Reedel algas Bonnias terve kuu kestev Beethoveni festival, kus dirigeerib ka Paavo Järvi.

* Ilmus Eurostati aastaraamat, 2008. aastal moodustasid valitsuse kulutused SKP-st alla 40 protsendi Bulgaarias, Eestis, Lätis, Leedus, Luksemburgis, Rumeenias ja Slovakkias. Üle 50 protsendi kulutasid Belgia, Taani, Prantsusmaa ja Rootsi.

Laupäeval Eurostati raport EL27 liikmesriigi kaubavahetuse kohta II kvartalis, mis oli 50,8 miljardiga defitsiidis (-1,7% SKP). Esimeses kvartalis oli -34,8 miljardit € (-1,2%).

* Kosovos Mitrovicas pidid rahuvalvjad sekkuma kui albaanlased röömistasid Türgi võidu pärast Serbia üle korvpalli MM-il ning loopisid serblasi kividega.

* 20 000 kreeklasi protestis sotsialistist peaministri George Papandreou kärpekavade, maksutõusude ja pensionivähendamiste vastu.

Pühapäeval toimus 72 miljoni elanikuga Türgis referendum põhiseaduse muutmiseks. Osales 77% hääleõiguslikest. 58% toetas peaminister Recep Tayyip Erdogan (pildil) ettepanekuid (vajalikud EL-iga liitumiseks).

Ivari Vee

probleeme: islami fundamentalism, 1,5 miljardit hiinlastki tähendab midagi. Ei, ma ei taha öelda midagi halba hiinlaste kohta, kuid aasta tagasi eksisin Toronto kesklinnas asuvas Chinatown'is ära. Äkki olid igal pool vaid hieroglüüfid ning naeratavad pilusilmad, kes sõnagi inglise keelt ei osanud.

Globaliseerumisprobleemid on samuti olemas. Mul on sõber, kes kogub sigaretipakke. Sõitsin kord Riiga ja ta palus mul tuua talle pakk sigarette „Riga“. Otsisin terve linna läbi ega leidnud. „Marlboro“ – palun, „Pal Mal“ – palun, aga „Rigat“ ei olnud. Meil on seda

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

„Lõuad pidada ja edasi teenida!“

Kui mõni kurdab, et üks või teine telesaade ei kõlba üldse vaadata, siis võid ju soovitada: ära vaata, lülita välja! Aga mõnikord on targem soovida talle kannatlikkust ning asi ikkagi ära vaadata-kuulata, et olulistest asjadest ikka veidi aimu saada. Üks selline saade on „Vabariigi kodanikud“.

Viimati nähtud saate [7. septembril, teema: Kas riik toetab välismissioonidel käivaid sõdureid ja nende peresid piisavalt? – Toim.] järelkajad pakuvad pikaks ajaks väga kahepidiseid arvamusi. Kui saade lõppes, helistas üks vana tuttav, kes tahtis teada, missuguse mulje saade jäättis. Kurva, ütlesin. Kõne all oli ju kahe noore sõjamehe kurb saatus.

Saates ühed leidsid, et pole õige saata välismissioonile aastase kaitsevõtteenistuse läbiteinud 20-aastasi (kasiinossegi lubatakse alles 21-aastaselt). Teiste meelest pole mõtet saata sõjatandritele ka pensionieelikuid, kel suurem osa elust juba seljataga. Sest kui oled valinud sõjamehe elukutse, pead ikka olema mõelnud valikule: kas teenid pensionini ja lähed manalasse vanadussurnuna või tapab sind vastase kuul?

(Vahemärkuseks üks minevikumeenus. Väike poiss läheb relvaäärise ja nõuab: „Onu, müü mulle püstol!“ Müüja: „Poja, sa oled nii noor, mis sa püstoliga teed?“ – „Ilus on sulla, kui oled veel nool!“) Tuttav, kes helistas, teadis, et tema sugulane, kes NSVL-i armees teenis, saadeti Afganistani sõdima pärast kahe ja poole kuist eriväljajõpet ning tal õnnestus eluga tagasi tulla.

Üldse tasub välismissioonide üleskiitjail meeles pidada, et sõda ei ole mingi paraad, kus enne tehakse peaproov ja siis minnakse rahva ette. Pole nii, et enne teeme mängult ja alles siis hakkame päriselt sõdima. Seepärast olen üsna kindel, et ainus, kelle juttu Afganistani kohta üldse võib uskuda, on ise selles mõllus olnud mees – erubrigaadikindral Urmas Roosimägi (pildil).

Telesaates võis tõsiselt võtta erariides daami [endine naiskodukaitsejuht Dagmar Matiisen – Toim.] ja Afganistanis jala kaotanud sõjamehe [kaitsevälilane Andrei Vesterrinen – Toim.] juttu. Ohvitserimundris daamilt [psühholoog Marge Sillaste – Toim.] aga kuulsime, et välismissiooni tagajärjel hinge kriisi sattunud Eesti kaitsevõtte palgalised sõjaväelased ei julgegi tulla psühholoogi või nõustaja juurde abi saama. Sest kardavad, et neid tunnistatakse nõrganärvilisteks ega nad saa enam välismissioonile minna raha teenima. (Viimati surma saanud 20-aastane olevat läinud missioonile autoraha pärast.)

Seepärast ütlesingi pärast saadet helistanud tuttavale: „Mis me jahume ja raha raiskame – siin ju kehtib Švejki tarkus: „Lõuad pidada ja edasi teenida!““

Artur Kotkas

Kuhu küll kõik töökohad jäid?...

Millegipärast arvatakse, et enamik töötuid on tulnud maalt. See on suur eksitus.

Võtame näiteks Pärnu. Missugused asutused ja tööstused olid selles linnas! Suur kalakombinaat pluss kolm väiksemat tsehhit, jalatsivabrik „Kommunaar“ pluss nahaparkimistsehh, trikootööstus „Marat“, masinatehas, piimakombinaat, ETKVL-i mööblitööstus, kus tehti kaupluste ja baaride tarvis toodangut, ETKVL-i kudumistsehh „Vikero“, lihakombinaat, linavabrik, „Viisnurga“ suusavabrik pluss plaaditsehh, õmblusvabrik kahes tootmis- hoones, mööblitööstus „Viisnurk“, metsamajand, õlletööstus, leivakombinaat, Pärnu REV jne.

Inimestele jagus tööd, nii targemaile kui ka nn lollimaile! Ei näinud küll kedagi prügikastis tuhnimas või pargipingil magamas!

Laulusõnade „Kuhu küll kõik lilled jäid...“ asemel oleks hea küsida: „Kuhu küll kõik töökohad jäid?“

(Mõttekäik netiavarustest)

Ebaeetiline rahastamine

Riigikogus esindatud erakondade rahastamine riigieelarvest on äärmiselt ebaeetiline. Miks? Sest need rahad laekuvad maksumaksjate taskust ja suurem osa neist on apoliitilised inimesed, kes kergeusklikult arvavad, et nende rahad lähevad üldrahvalike vajaduste katteks, mitte parteide hääks. Teiseks, maksumaksjad võivad ka olla Riigikogus esindamata partei liikmed, aga sundkorras on neist tehtud rivaalitsevate erakondade rahastajad. Samuti pean ebaeetiliseks valimiskünnise ületanud erakondade liikmete kantsjoni tagastamist, kui kandidaat osutub valituks või saab hääli vähemalt poole lihtkvoodi ulatuses. Olen veendunud, et erakonnad peavad oma vajadused katma ainult liikmemaksudest ning oma toetajaskonna ja sponsorite abiga.

Kui aga keegi hakkab väitma, et sponsoreid ei tohi olla, sest kes maksab raha, see tellib ka „muusika“, siis karta pole vaja: kontrolliva silma hoiab peal opositsioon.

Bubi Uttopärt

Põhjaeestlased imetlesid Lõuna-Eestit

Keskerakonna Põhja-Tallinna piirkonna nais- ja senioridekogu kahepäevane ekskursioon viis meid imeilusasse Lõuna-Eestisse. Eesmärk oli külastada eriti kohti, mis pole just iga tavalise reisiseltskonna marsruudis.

Nii saime nautida Võrtsjärve ääres elava perekonna talletatud kunagise a/s Amelung & Co rajatud Meleski klaasipuhumise ja -lõikamise vabriku „Lisette“ toodangut ja ajalugu. Meleskisse rajati klaasikoda aastail 1792–1795 ja klaasiga tegeldi siin veel 1992. aastani.

Võrumaal Läti piiri ääres üllatas looduse rüpes olev voi-

mas Rogosi mõisakompleks, mis on kolmelt poolt ümbritsetud vesitõketega.

Rõuges tervitasime tänava suvel Eesti Ema. Skulptori suurejooneline teos ei ole tuim tükk keset imekaunist Eestimaad, vaid sulas sellega ühte, on suursugune ja südame-lik. Ka Suure Munamäe torni polnud liftiga veel sugugi kõik tõusnud.

Jäime ekskursiooniga väga rahule. Usume, et piirkonna referendil Vaike Salumaa jätkub tahet ja jõudu tutvustada muidki seni veel nägemata paiku Eestis.

Renate Ode, Tallinn

Viljandis käies meeldib paljudel võtta istet C. R. Jakobsoni kõrval. Vaike Salumaa otsustas kuulsa mehe koguni käevangu haarata.

Sõit sügisesse

MTÜ Keskpäeva liikmed käisid 4. septembril Ida-Virumaa vaatamisväärsusi uudistamas. Pikemalt peatuti Narvas ja Narva-Jõesuus. Meie 42-liikmelise reisiseltskonna võttis vastu Narva linnavolikogu esimees Mihhail Stalnuhhin, tutvustades linna elu-olu ja tulevikuväljavaateid. Suuruselt kolmas Eesti linn on üks ilusamaid ja rahulikemaid. Eriti paistsid silma puhtus ja liillerohkus ning uued kaubanduskeskused. Lähitulevikus tahetakse avada katlatootmisettevõtte, mis läbi saaks linn juurde palju uusi töökohti ja väheneks töötus.

Tore oli külastada giidi juhtimisel Narva linnust ja muid muuseumi ning kirikuid.

Möödamines heitsime pilgu ka Sillamäele, mis samuti on muljetavaldav linn.

Sügisvihmale vaatamata kujunes sõit muljeteroheks ja andis pensionäridele uut energiat minna saabuvale talvele vastu optimistlikult.

Aare Metsjärv, Haabersti klubi Keskpäev esimees, Tallinn

Metsjärv

Stalnuhhin

Kas teeme ka endile Teepartei?

Meie pere Ameerika kirjasõber Mark C. on rahvuselt poolakas. Tema üheks hobiks, nagu ka meil, on Vladimir Võssotsky ja tema looming – kõik, mis maailmas selle kohta öeldakse. Meiega sai ta kontakti Kesknädala kaudu, kus ilmus Raul Ratmani artikkel sellest meie aja fenomenist. Nüüd huvitus ta Eve Kivist, kes mängis 1963. aastal koos Võssotskyga filmis „713 palub maabumisluba“.

Mu küsimustele, kuidas elu Ameerikas ka tavainimese poole pealt välja näeb ning kuidas meeldib rahvale uus president ja kuidas meeldis

vana, vastas kirjasõber järgmist:

„Ameerikasse elama sõitsin juba väga ammu, 20 aastat tagasi. Elasin Moskvast ja töötasin seal kiirabiartstina, praegu aga olen psühhiaater. Ameerikas mulle meeldib. Kuigi ka siin pole paradisi, on võimalus rahulikult töötada ja hästi teenida. Tuleb järgida seadusi ja maksta korralikult makse. Mida ma teengi. Rahvas aga on suurepärane ja sõbralik.“

Obamarahvale enam ei meeldi, mis on ka arusaadav. Tema ajal (kuigi see on sõja tagajärg) on majandus madalale langenud,

kogu situatsioon riigis on halb. Obama viis läbi (või sunniti viima – pole ta kaugelgi vaba oma tegutsemistes) tervishoiu-reformi, mida riik lihtsalt ei suuda välja kannatada, selleks pole nii palju raha. Ja selle tagajärjed saavad veel olema katastroofilised!

Aga Bushi ei seedita tema idiootse sõja pärast Iraagis. Sinna sumati kolossaalsed vahendid, majandus langes, algas retsessioon. Nii et mingit rahva armastust tema vastu olla ei saa.

Üleüldse on probleem selles, et on kujunenud nihuke terve poliitikute klass – nii

demokraadid kui ka vabariiklased –, kes tegelikult enam ei erine üksteisest. Seepärast on rahva hulgas stiihiliselt alanud populaarne rahvaliidumise TEA PARTY. Üldiselt pole Ameerikas kõik hästi, kuid siiski on siin tore elada!”

Nii et – tuleks vist ka Eestis ameeriklaste eeskujul alustada rahvaliidumist TEA PARTY?

ANNE RATMAN,
Tallinn – Ida-Virumaa

Küüniku elutarkus

Ma uskusin aateid üllamaid, mis kõrgemal põõbliparvest: et kindlalt kinni võib pidada vaid meest sõnast ja hõrga sarvest.

Seda enne kui jõudsin tabada tõde lihtsat ning tsipake labast: et tulusam siiski on rabada naist nabast või lehma sabast.

Eerik Purje, Kanada

Kogumikust „Tunglaid ja teri“
(kirjastus Kentaur, 2005)

Maarahva Kongressi koduleht avatud!

www.maarahvakongress.ee

Uus koduleht koondab valiku informatsiooni ja materjali nii eelnevast neljast kongressist kui ka 8. oktoobril toimuvast V kongressist.

Maarahva Kongressi kodulehele on kasutajasõbralikult lisatud alamenüüd, mis aitavad lihtsalt leida kongressiga seotud uudiseid ja vajalikku teavet, mida operatiivselt uuendatakse. Igaühel on võimalik esitada korraldustoimkonnale oma ettepanekuid elukvaliteedi tõstmiseks maal. Väärt tähelepanekud avaldatakse koduleheküljel ning võetakse aluseks kongressi päevakorrapunktide koostamisel. Kodulehelt võib leida olulisi kontakte ning huvitavaid materjale kongresside ajaloost.

Kohtumiseni Maarahva V Kongressil 8. oktoobril Eestimaal südames Paides!

„Jaan Poska oma ja meie ajas“

on väärrika välimuse ja түseda sisuga (527 lk) artiklite ja mälestuste kogumik, millega Tallinna Linnaarhiiv, sihtasutus Jaan Poska Mälestusfond ja mittetulundusühing Konstantin Pätsi Muuseum avavad meie kaasaegsele ühtaegu nii tuntud kui ka paljus siiski veel tundmatut Jaan Poskat (1866–1920), kes vaieldamatult kuulub Eesti riigi ajaloos erilist osa etendanud suurde nelikusse: Päts, Tõnisson, Laidoner, Poska.

Kirjutised on neljas jaos: „Jaan Poska – Laiuselt Tallinna linnapeaks“, „Mõnda Jaan Poska-le lähedastest inimestest“, „Jaan Poska riigimehena (1917–1920)“, „Jaan Poska maja ja SA Jaan Poska Mälestusfond“. Teose väljaandjad leiavad, et Tartu rahulepingu isa ja Eesti riikluse ühe nurgakivi asetaja elu ning tööd on ikka veel teenimatult vähe uuritud, ning loodavad, et nende panus selle raamatu näol võiks olla ses vallas pikk samm edasi.

Murrangulise tähendusega koguteose esitlus ja sel puhul korraldatud ajalookonferents 2. septembril Tallinnas kujunesid tähelepanuväärselt osavõturohkeks. Teaduste Akadeemia mahukas saalis oli täiem kui täismaja.

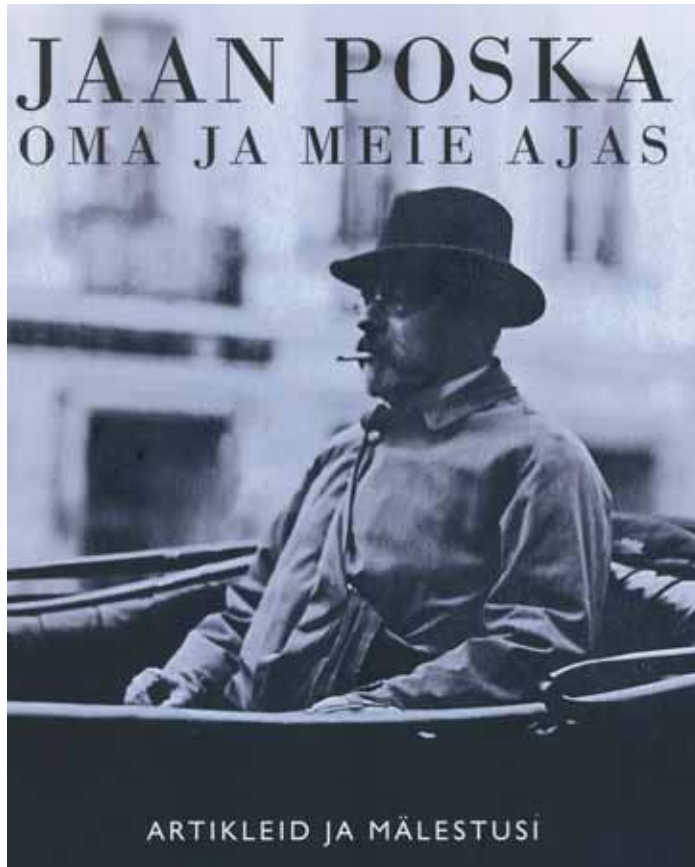
Poska oli ka silmapais- tev omavalitsusjuht

Enne ajaloolasi sõna saanud Tallinna linnavolikogu esimees Toomas Vitsut juhtis tähelepanu, et tänavu on Tartu rahu juubeli rõhutamise tõttu jäänud õigustamatult varju Jaan Poska teened Tallinna omavalitsuses. Eelkõige see, et linna volikogu juhatajaks tõusnud Poska juhtimisel pääsesid eest-

põhjusel pälvis esitlusest kestvaid kiiduavaldusi Riigikogu aseesimees, endine Tallinna linnapea Jüri Ratas, kelle osalus Poska maja päästmises ja elluäratamises on hindamatu – 2006. aastal otsustas Tallinna linnavalitsus renoveerida Eesti riigi sünnile kaasa aidanud riigimehe ja endise Tallinna linnapea aastaid huku äärel seisnud kodumaja.

Raamatu sünniloost

Ülevaate koostanud tegevtoimetaja Anne Velliste meenutas muu hulgas ka seda sihilikku unustatust, mille alla nõukogude ajal Poska nimi ja teod suruti. (Küllap paljudele meenub, et Jaan Poskat, kellelt püüti isegi nimi ära võtta, rõhutades ta olevat Ivan Ivanovitši, tuletati peaaegu üksnes meelde kui 1917. aastal märtsist novembrini Venemaa Ajutise Valitsuse Eestimaa kubermangukomissari, kes pärast bolševike oktoobripöörde Petrogradis pidi Toompea lossis võimu üle andma Viktor Kingissepale.) Poska võimuloleku aega jääb ka Eesti riigi sünniks vajalik haldusreform – eestlaste asualad Liivimaa kubermangus liideti Eestimaa kubermanguga.

ARTIKLEID JA MÄLESTUSI

Kogus ja esimese põhiseaduse koostamisel (peatoimetaja, Tallinna Linnaarhiivi juhataja Küllö Arjakas). Peeter Järveldi (Jaan Poska Mälestusfond) vaatles Jaan Poskat kui Euroopa riigimeest. Tartu Ülikooli õppejõu Eero Medijainen osaks oli uurida 1919. a. Eesti välissaatkonna juhina Lääne-Euroopas Eestile diplomaatilist tunnustust hankinud Poska suhteid ameeriklastega. Aigi Rahi-Tamm (Tartu Ülikool) andis ülevaate vaenamistest, mis sai 1940/41

pikkadeks-pikkadeks aastakümneteks. Niisuguseks kujunes ametlik suhtumine, kuid teadlike Eesti kodanike meeltest mälestus Jaan Poskast ja tema nimi ei kustunud. Nii mäletab siinkirjutaja näiteks Poska tänava nime vanade valgalaste suus püsina kogu pikal ja keerukal Poska-vaenulikul ajastul. Jätkus inimestel muidki Jaan Poskaga seotud meenutusi üle aegade.

Muu hulgas tuletati raamatus esitluse meelde Jaan Poska erilist lauluarmastust. Isegi oma ülekohtuselt vara katkenud elutee viimset päeva oli ta alustanud lauldes, seekord Eesti hümni. Kõigi järglaste nimel kaunistasid raamatus esitlust oma vokaalsete teadete Jaan Poska tütrepoja Arpad Arderi järeltulijad – isa ja poeg Jaan ja Aleksander Arder.

Süvendagem ajalootundmist!

Meil on nüüd olemas raamat mitte ainult Jaan Poskast omas ja meie ajas, vaid võime teada saada ka mitmesugusest olnust ja olevast Jaan Poska ainulaadse isiku ja mitmepalgelise pärandi kaudu. Temaga otseselt või kaudselt seotud ajalukku süvenemiseks pakub teos nii sõnas kui ka pildis lausa ammendamatu võimalusi.

Tallinna linna tänavune kalendri onsoolidne trükk, mis terveniisti pühendatud Eesti riigimehele, poliitikule ja advokaadile Jaan Poskale.

1. oktoobriks aga oodatakse töid Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti poolt Jaan Poska 90. surma-aastapäeva puhuks välja kuulutatud näidendikonkursile Jaan Poska elu ja tegevust käsitlevate näidendite saamiseks. Võitjad selguvad 15. novembril.

Tiit Maksim

Peatoimetaja Küllö Arjakas
tänaab Jaan Poska majas
raamatu autorkonda.
Foto: Urmi Reinde

lased esimest korda Tallinnas võimule: 1904. aastal valitud 60-liikmelises volikogus oli 37 eestlast, 19 sakslast ja 4 venelast ning seni sakslaste käes olnud linnavalitsemise võeti neilt ära kahekolmandiku hääletamusega. Kõneleja rõhutas, et partnereid austav ja arvestav suhtumine, mis oli omase neli aastat linnavolikogu juhitanud ning aastail 1913–1917 linnapeaks olnud Poskale, olgu eeskujuks ka praeguses linnavalitsemises. Tallinna linnavalitsus on lähiminevikus suuresti andnud oma panust Jaan Poska mälestuse jäädvustamiseks. Sel

Tema tegutses ka tagamaks eesti keele saamine Eestis asjaajamiskeeleks.

Eel- ja järellood, analüüsid ja täpsus- tused

Konferentsi avaettekande, mis ulatus Põhjasõja-aegadesse, – ülipõhjaliku ja senist andmestikku mõnes osas isegi kardinaalselt parandava ülevaate Jaan Poska päritolust isaliinis – esitas Fred Puss (Eesti Isikuloo Keskus). Käsitleti Jaan Poskat kui linnapead ja kubermangukomissari (Aadu Must Tartu Ülikoolist) ning tema panust Eesti Asutavas

osaks Jaan Poska-juuniorile. Kaasaelavat süvenemist Jaan Poska lasterikka pere liikmete saatusesse pakub teos suures mahus ja üksikasjalikult.

Austus ja unustatus

Meenutatakse, kuidas 4. märtsil 1940 asuti Tallinna ülemlinnapea kindral Aleksander Tõnissoni eestvõttel tegema ettevalmistusi suurmehe 75. sünniaastapäevaks 1941. aastal. Samal kuul jõuti veel tähistada Poska 20. surma-aastapäeva. 10. märtsil toimunud mälestusüritus Estonias jäigi Eestis viimseks Jaan Poskaga seotud ürituseks

Olete oodatud 25. septembril kell 13.00
Nõmme Muuseumi, kus jätkame
loengutega sarjas

Nõmme
on minu kodu

TARGALT TOITUDES
TERVEKS
toitlusspetsialist AIVE LUIGELA

Saame teada, milline peab olema igapäevane toidulaud
ja toiduainete toitainelisest kooslusest.

Meeldetuletuseks, et igal neljapäeval kell 10.00 toimuvad kepi-
kõnnid. Kogunemine Pääsküla jaama juures. Olete oodatud!
Korraldaja MTÜ Meie kodu Nõmme

OOTAME AKTIIVSET OSAVÕTTU!

Tartus kohtuvad seniorid

Laupäeval, 18. septembril
kell 14

saavad kohvilauas
(Keskerakonna büroo,
Ülikooli t 12, teine korrus)
kokku pensionärid.

Kohtumine Akadeemia Nord rektoriga!

Keskerakonna Lasnamäe büroos
Punane tn.18-206 toimub
25.septembril kell 14.00
kohtumine Akadeemia Nord rektori
Rein Müllersoniga.

Teemaks on “Eesti välispoliitika 20 aastat
tagasi ja nüüd”.

MTÜ Keskpäev esitab üleskutse oma võimete
piires toetada Tallinna Loomaaeda loomade
toidulaua rikastamisel.

Vilmi Sevel võtab annetusi vastu Eesti
Keskerakonna Haabersti piirkonna büroos
(Õismäe tee 57A)
esmaspäevast kolmapäevani kell 14–18 ja
reedel kell 9–13.

Annetusi koguvad veel Laine Jürgensohn ja
Aare Metsjärv, keda on võimalik Tallinna piires
üritustele kutsuda telefonil 533 373 60 või
e-postiga
aare.metsjarv@mail.ee.

Võimalus on teha ülekandeid.
MTÜ Keskpäev, SEB a/a 10 220 069 060 013
Märgusõna: Toetus loomadele.

TV 14

20.-27. SEPTEMBER

E
00:00 Info TV
19:00 Loomade elu 12
19:25 Kodumets 2
19:50 Kalev 100
20:00 Tallinna TV esitleb. Sõdamelt ära. Pealinnapilt*
20:15 Arnold Viiding - kuulitõukaja
21:00 Tartumaa Rammumees
21:30 Tallinna tervisekoalitsioon
22:00 Pealinnapilt*
22:25 Kalev 100
22:35 Info TV

T
00:00 Info TV
19:00 Loomade elu 13
19:25 Kodumets 3
19:50 Kalev 100
20:00 Tallinna TV esitleb. Sõdamelt ära. Pealinnapilt*
20:15 Kultuuripealinn 2011
20:40 Mis on Eesti hariduse edu võti?
21:00 Eesti meistrivõistlused 2010 Ladina-Ameerika tantsudes.
22:10 1 päev Deniss Boroditshiga
22:35 Kalev 100. Meenutusi juubelpäevilt 2*
22:50 Info TV

K
00:00 Info TV
19:00 Loomade elu 14
19:25 Kodumets 4
19:50 Kalev 100
20:00 Tallinna TV esitleb. Sõdamelt ära. Pealinnapilt*
20:15 Arnold Viiding - kuulitõukaja
20:45 Kultuuripealinn 2011
20:50 Pealinnapilt*
21:15 Eesti Meistrivõistlused Jalgpallis
22:30 Vaheajal Kalev 100
23:10 Info TV

N
00:00 Info TV
19:00 Loomade elu 15
19:25 Kodumets 5
19:50 Kalev 100*
20:00 Tallinna TV esitleb. Sõdamelt ära. Filmisari Eesti Tennise ajalugu
20:50 Kultuuripealinn 2011
20:55 Est-Tattoo 2010
21:45 Pealinnapilt*
22:10 Esinevad tantsupordi maailmameistrid
22:30 Kalev 100
22:40 Info TV

R
00:00 Info TV
19:00 Loomade elu 16
19:25 Kodumets 6
19:50 Kalev 100
20:00 Tallinna TV esitleb. Sõdamelt ära. Filmisari Eesti Tennise ajalugu*
21:15 Pealinnapilt*
21:40 Arnold Viiding - kuulitõukaja
22:00 Tallinna linnapea kohtumine Kesklinna elanikega
00:00 Info TV

L
00:00 Info TV
16:45 Kalev 100*
16:55 Eesti Meistrivõistlused Jalgpallis. XXXI voor
18:55 Tallinna linnapea kohtumine Kesklinna elanikega*
21:00 Filmisari Eesti Tennise ajalugu
21:40 Eesti meistrivõistlused 2010 standardantsudes.
22:50 Info TV

P
00:00 Info TV
19:00 Ainult hulludele
19:10 Tartumaa Rammumees
20:10 Filmisari Eesti Tennise ajalugu
20:40 Eesti Meistrivõistlused Jalgpallis
22:35 Info TV

Tähtis on, et inimesed julgeksid suhelda!

Saare Maakonna Invaühing 20-aastane

Suvel tuli remondist välja Saare Maakonna Invaühingu maja Kuressaares – kevadel alustatud töödega oldi Keskerakonna tublide annetajate toel edukalt lõpule jõutud. Ühtaegu tähistati invaühingu 20-aastaseks saamist. Need kaks sündmust panid meenutama ühingu ajalugu. Enamik sünnipäevalisi nimetas esimesena ühingu elluäratajat Maire Peirumaad, kes vedas seda tööd kuni eelmise aastani.

AIMI PITK
Jutt ja fotod

Maire Peirumaa on alles päris noorepoolne inimene, 65. sünnipäev jäi just seljataha. Raske haigus meningiit tabas teda kuueaastaselt, ja ehk just sellepärast pühendaski ta oma elu liikumispuuetega inimeste abistamisele.

Saarlaste invaühing oli Eestis üks esimesi. Seda hakkasid moodustama tol ajal täitevkomitee sotsiaalosanonnas töötanud Külli Sepp ning maakonnaarst Reet Tuisk. Ants Tammleht andis mööbli. Esimese aasta töötanudki Maire Peirumaa just selles osakonnas ja põhiliselt tegelnud lastega. Esimene toetaja 5000 rublaga oli kolhoos Saare Kalur. Liikumispuudega laste vanematel oli tähelepanust väga hea meel – ka nende lapsi märgati ja toodi nad kodust välja.

Sotsiaalosanonnaga aga lisandus töötajaid, ja siis tuli Mairel seda tööd tegema hakata oma korteris. „Minu toad olid keppe, karke ja muid abivahendeid täis,“ meenutab ta.

Rootsi eestlane kinkis invaühingule maja

„Ühel päeval juhtus, et kohtasin Jaan Lemberit, kes pakkus võimaluse invaühingule rentida Suur-Sadama tänavas kaht ruumi. Läksin vaatama, kuid sisse ei saanud; piilusid läbi akende. Majas oli seitse korterit. Uurisin, kellele maja õieti kuulub. Ühe kuressaarlase kaudu sain teada, et majaomanik on Nora Sepp Stockholmist. Võtsime temaga ühendust, proua Sepp tegi meiega kinklepingu, ja nii saimegi maja endale. Meil, ühingu liikmetel oli väga hea meel. Teine rõõmusõnum tuli Leo Filippovilt, kes pakkus humanitaarabi. Esimesed saadetised tulid Saksamaalt Mai Väljase kaudu. Koormas olid riided ja jalanõud. Sain autobasist järelhaagisega veoauto, mille me koos Melita Jürgensiga Tallinnas täis laadisime ja tööme koorma Kuressaarde. Inimesed olid väga õnnelikud selle üle.

Rootsist aitas humanitaarabi Kuressaarde toimetada üks mees, kes käis siin mitu korda aastas oma koormatega, kinnitades, et on jätnud siia oma südame. Keping, kargud, ratsatoolid saime just Rootsist. Ükskord tõi ta terve koorma tuttuusi kilekotte. Jõudsime järeldusele, et müüme kotid maha, – need oli sel ajal väga popid. Teenitud raha eest ostisime värve ja värvisime ära

maja, tegime korda korstna ja ehitasime maja ette kaldtee. Vabariiklikust Puuetega Inimeste Kojast õnnestus hankida natuke raha, millega remontisime põrandad ja veranda,“ jutustab Maire oma pikast tööst.

Ühinguusse kuulus 700 inimest

„Esimesed invaühingu suvapäevad toimusid Muratsis, teised Roomassaares ja kõik järgmised Karujärvel, kokku on neid olnud 15. Viimastest said juba rahvusvahelised – külalisi tuli ka teistest riikidest. Ühinguusse kuulus üle 700 inimese. Väga head sidemed olid meil valdade sotsiaaltöötajatega. Ka humanitaarabi jagasime valdadesse. Suvapäevadel osalesid poliitikud Ain Seppik ja Kalle Laanet. Kõik mandrimaalt kutsutute bussid ja autod toimetab Vjatseslav Leedo üle väina siia ja tagasi tasuta. Palju abi andsid liha- ja leivakombinaadid,“ on Mairel meenutada.

Endistest asutajaliikmetest, keda oli 45, on nüüdseks vähesed järele jäänud. Maire mainib

nud see töö väga palju rõõmu, sest nii paljusid inimesi suudeti aidata,“ tegi ühinguale aluse panija kokkuvõtte.

Invaühingu toreda logo idee autoriks on Maire ise, teostas selle kunstnik Vilma Mägi. „Tamme loetakse tugevaks puuks, kuid logotammel on juured läbi lõigatud. Tõrud tammel on tema lapsed, millest kasvavad uued puud. Sinine taust sümboliseerib merd,“ kirjeldas Maire logo mõtet.

Kokku 13 allorganisatsiooni

Saaremaa Puuetega Inimeste Kojas (SPIK) peeti invaühingu tegevuse üle aru. Invaühing on üks 13 allorganisatsioonist, millele SPIK, mida juhib noor ja rõõmsameelne Veronika Allas, on katusorganisatsiooniks. Invaühingu uude juhatusse kuuluvad Meedja Leedo, Anne Lember, Tom Rüütel, Muhumaa mees Jaan Saartok ja Jüri Heinlaid, kes valiti ka juhatuses esimeheks. Suvel tehti maja remonti juba uue juhatuses käe all. Heinlaid tunnustas tublimaid tänukirjadega ning tänas ka annetajaid Ain Seppikut ja Kalle Laanetit ning remonditööde kuraatorit Elo Naabrit, aga ka betooniandjat Vjatseslav Leedot ja soemüüri ehitamiseks raha andnud paadiehitusfirmat *Baltic Workboats*.

Kui korda tehti maja ümbrust, ruttasid appi ka Eesti Reumaliidu noored liikmed

Invaühingu endine kauaaegne esinaine, Keskerakonna liige Maire Peirumaa ja noortekogu liige Siret Pislar.

nii linna- kui ka maavalitsusest, SPIK-i teistest allorganisatsioonidest, samuti üksiklikmeid.

Kauaaegne SPIK-i töötaja Tiiu Randma oli varem juhtumiskorraldaja, nüüd tegeleb ta kohalike omavalitsustega, koordineerib valdadega lepingute sõlmimist isikliku abistaja või tugisiku teenuse osutamiseks. Nendel ametitel on

abimehi selles raskes ja keerulises töös Leo Filippov, kes meenutas üleminekuaastaid, mil puuetega inimesi tuli hakata kodust välja tooma ja avaramaks läks suhtlemine välisriikidega, mis algul oli meie puuetega inimestele väga võõras. Välisriigid tundsid ise suurt huvi sellealase töö kohta. Toimused õppepäevad nii Haapsalus kui ka mujal.

I rida vasakult: Kalle Laanet, Elo Naaber, Kersti Tarvis, Siret Pislar, Karel Müürisepp. II rida: Mike Piik, Margaret Naaber, Kristi Sillart, Karel Miil.

heade kaastöötajatena raamatupidajat Linda Tuulikut ja Saaremaa Puuetega Kojas esimest direktorit Heldur Kukke, kes tegeles kurtidega. „Ühingu töös oli esmatähtis töö iga inimesega. Meile on and-

Tallinnast. Talgutööd meenutas Reumaliidu tegevjuht Marek Jaakon: „Ühes heas organisatsioonis peabki olema noorte ja eakate koostöö kogemus.“ Saarlaste invaühingu sünnipäevale oli õnnitlejaid tulnud

erinevad funktsioonid. Abivajajale peab abistaja meeldima, meelevaldselt ei saa kedagi peale suruda. „Valdade sotsiaaltöötajad on väga tublid,“ nentis Tiiu. Kohal oli ka üks esimesi

„Puudega inimesi oli vaja julgustada kodust välja tulema ja neile oli vaja teatada, et nende organisatsioon on olemas. Nii tekivad sõpruskonnad. Tähtis on, et inimesed julgeksid suhelda,“ sõnas Filippov.

Punkliikumine elab Keskerakonnas edasi

Punkliikumist 1980. aastate Eestis ja Keskerakonna püüdlusi tänapäeval seob sarnane soov esitada väljakutse enesega rahulolevale nomenklatuurile ja muuta elu Eestis inimnäolisemaks. Saatuse ironiana kuulub Keskerakonna vastu võitleva riikliku võimeliidi hulka eesotsas peaminister Andrus Ansipiga palju inimesi, kes punkareid 30 aastat tagasi taga kiusasid ja alandasid.

Iga võimu külge klammerdunud nomenklatuur näeb suurimat ohtu oma headule just noortes. Eesti Keskerakonna Noortekogu juhatus kandis 8. septembril Stenbocki maja ees laiali aetud meelevaldusel T-särke sõnumiga „Keskerakond on punk! Punk on lahe!“.

Kuna politsei ajas keskoorte meelevalduse halastamatult laiali, siis läks Noortekogu peasekretäri Jaanus Riibe sõnul T-särkidel olev uus sõnum väga hästi kokku sellega, mis tegelikult toimus.

„Punkliikumine on alati olnud suunatud ühiskonna juhtiva kihi poolt kehtestatud normide ja võimu vastu, on mäss riiki valitsevate poliitikute vastu. Keskerakonna Noortekogu aktsioon seisiski sõnavabaduse ja õiguse eest omada parempoolsest valitsusest erinevat arvamust,“ lisas Riibe.

Trubetsky: „Propeller“ müüs ennast IRL-ile maha

Keskerakonda astunud ansambli „Vennaskond“ liige Tõnu Trubetsky kuulis mitmelt erinevalt isikult, et laupäeva õösel *Rock Café's* 1980. aasta sündmusi tähistanud punkbändide kontserdil rohelised T-

särgid selga tõmmanud ansambli „Propeller“ liikmed olid kinni makstud Isamaa ja Res Publica Liidu (IRL) poolt. Legendaarsel punkaril Tõnu Trubetsky'l, kes on tuntud ka kui Tony Blackplait, on siiralt kahju, et „Propelleri“ liikmetest said IRL-i ning Juku-Kalle Raidi ajupesukaampaania ohvrid.

„Särgikampaania kavandas ja rahastas IRL, makstes Juku-Kallele selle läbiviimise eest. See oli labane tellimustöö. Üsna mitu minu ja Juku-Kalle ühist tuttavat helistasid mulle ning avaldasid imestust *a la* „Juku-Kalle on hulluks läinud...“. Algul üritas Juku-Kalle särke J.M.K.E.-le pähe määrida. Nood keeldusid. Siis pakkus Juku-Kalle särke „Propellerile“, makstes neile selle eest, et nad särgid selga paneksid. Tuttav kuulis, kui nad sellest rääkisid, et IRL oli selleks raha eraldanud, ja Juku-Kalle lubas neile eetriaega ETV-s ja reklaami KesKusis. Kõigest hoolimata keeldus Volkonski särki selga panemast. Teised paksud põhimõtetelagedad „Propelleri“ liikmed, kes olid nagunii Keski vihkad, tõmbasid aga rõõmuga

särgid selga, tehes sellest oma juubelikontserdi peamise numbriga,“ selgitas Trubetsky. „Kas pole naljakas ja kummaline, et inimesed, kes süüdistavad mind selles, nagu oleksin Keskerakonda astumise eest midagi saanud, saavad minu

alatu ja alusetu laimamise eest raha ja muud meelega ühelt teiselt erakonnalt? Puhas silmakirjalikkus!“

Asi aga ei lõppenud. Trubetsky: „Siis kogunes lava ette umbes 15 IRL-lasest Kojamehe Jalgpallihaigla natsi-

skinhead'i, kes hakkasid „Propellerile“ näppu viskama, ülejäänud rahvas oli tuim ja leige. Kui „Propeller“ oli lõpetanud, läks meie bändi liige Roy Strider lavale särkidevastast kõnet pidama, tõstes kõik kolm mikrofoni enda ette. Ta rääkis,

et see särgikampaania õhutab vihkamist ühiskonnas. Ta sai umbes minut aega kõnelda, siis tormasid „Propelleri“-paksud eesotsas Määrtsaga lavale ja rebisid mikrofonid tema eest ära ja karjusid sinna „Ta on keskerakondlane! Ta on keskerakondlane!“, summutades niiviisi kõne. Rahvas hakkas skandeerima: „Ven-nas-kond! Ven-nas-kond!“

Siis hakkasid lava ees olevad natsid lõugama ja „Propeller!“ hüüdma. Üks karjus isegi „Heil Hitler!“ Ja siis tekkis selline vastastikku skandeerimine, mis moodustas sellise läbisegi lõugamise, millega ka kontsert lõppes. Selline lugu juhtus siis ööl vastu tänast (s.o 12. sept),“ lisas Trubetsky.

„Vaadates seda kirja, mis IRL „Propelleri“ meeste särkidele lasi trükkida, tekkis küsimus, kas see erakond saab nüüd juhtnööre otse našilastelt Moskvas?“

Indrek Veiserik
Keskerakonna pressiteatest

Kesknädala arvates oli väga inetu maksu- maksja raha eest ülalpeetava Rahvusringhäälingu otsus kajastada *Rock Café's* 11. septembri hilisõhtul ülilabaseks arenenud sündmusi oma peauudistesattes Aktuaalne Kaamera.

Armeenia 19 iseseisvusaastat

20. septembril tähistab armeenia rahvas oma riigi 19. iseseisvuspäeva. Sel puhul Keskerakonna Noortekogu ja Tallinna Armeenia Selts korraldavad fotonäituse „Only threecolor“, mis avatakse 20. septembril kell 18 Vene Kultuurikeskuse konverentsisaalis. Avamisele oodatakse Riigikogu erinevate fraktsioonide saadikuid, poliitiliste noorteühenduste esindajaid jm ühiskonnategelasi.

Näituse autor on Armeenia fotokunstnik Sarkis Virabjan ja peateemaks on Armeenia lipp. Ekspositsiooni kokkupanemine nõudis kaks aastat. Sarkis ise ütleb, et trikoloor kannab tema rahva jaoks edasiliikuvat energiat ja on rahva uhkuse ja raudse tahte sümbol, meenutades möödunud raskeid aegu.

Eesti riik on multikultuurne

„Trikoloor on ajalugu – ühelt poolt lihtne ja arusaadav, teiselt poolt väljendab täiuslikult oma riigi olemust, selle eesmärgi ja rikkust,“ räägib kunstnik. Näituse initsiaatorid olid ka keskoored.

„Eesti riik on multikultuurne. Iga rahva esindaja peab saama võrdsed võimalused siia ühiskonda integreerumiseks, säilitades samal ajal oma kultuurilisi ja keelelisi eripärasusi. Kutsume kõiki poliitilisi noorteühendusi, aga ka kogu rahvast osalema rahvusvahemuste kaasamise protsessis, et koos ehi-

tada edukat ja solidaarset Eesti riiki,“ ütleb Vladimir Svet, Keskerakonna Noortekogu aseesimees ja näituse korraldaja. Tema sõnul on koostöö väga kasulik. Erinevate rahvaste kultuuriväärtuste tutvustamine ja vahetamine rikastab vaimselt mõlemad pooli.

Fotonäitus annab ka eestlastele võimaluse kokku puutuda armeenia rahva kultuuriga. „Only threecolor on väike osa armeenia kultuurist tulevase Euroopa kultuuripealinna südames,“ ütles Eesti-Armeenia Noorteliidu liige, näituse korraldaja Nana Badaljan.

Eestis 2000 armeenlast

Eestis elab hetkel rohkem kui 2000 Armeeniast pärit inimest. Tegutses 11 ametlikult registreeritud armeenia kultuuri-, spordi- ja noorteühingut. Armeenia diaspora peamine eesmärk Eestis on säilitada rahvuslikku identiteeti. Otsustavat rolli diaspora etnilise algupära säilitamises etendavad armeenia

TRIKOLOOR: Kolm värvi on ajalugu, ühelt poolt lihtne ja arusaadav, teisalt väljendab täiuslikult oma riigi olemust, selle eesmärgi ja rikkust. Armeenlased Eestis tähistavad oma riigi iseseisvuse 19. aastapäeva.

apostlik kirik ja armeenia pühapäevakoolid, mis töötavad Tallinnas ja Tartus. Igati edukas on olnud jalgpallklubi „Ararat“.

2003. aastast on Eestis tegutsenud ansambel „Atlas“, kes pole keskendunud mitte niivõrd rahvusmuusika võimalikult autentsele esitamisele, vaid pigem otsib (pooled tegijad on armeenlased, pooled eestlased) kahe kultuuri ühisosa.

Tallinnas on avatud tantsukool „Nur“, kus õpetatakse armeenia

rahvatantse. Suurt rolli armeenia noorte kokkuhoidmises mängib Eesti Armeenia Noorte Liit.

„Only threecolor“ on avalöögiks suurele ürituste sarjale, mida Tallinna armeenia rahvuselts organiseerib Armeenia iseseisvuspäeva puhul.

Näitus kestab 4. oktoobrini ja on avatud kõikidele huvilistele, kuid külastamiseks tuleb luba paluda Vene Kultuurikeskuse administratsioonilt või korraldajatelt.

Kn

KRISTIINE SÜGISLAAT

**18. septembril 2010
kell 9.00 kuni 17.00**

**Dunteni pargis
Nõmme tee 107**

**Peaesineja
UNTSAKAD**

Sügisilma kütab kuumaks
noortebänd KETIKOERAD

KRISTIINE LINNAOSA VALITSUS

